

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

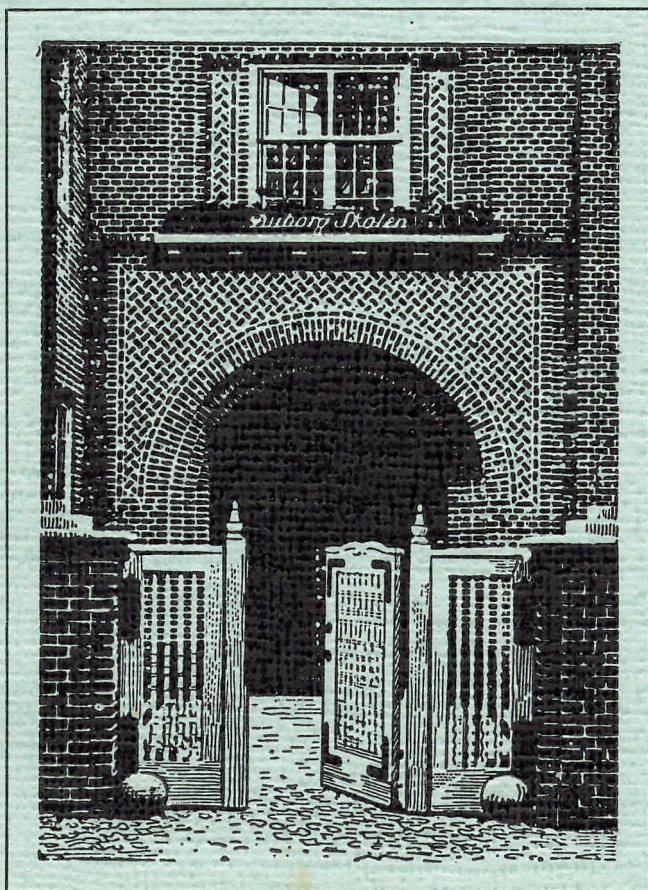
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DUBORG-SAMFUNDET

FLENSBORG

Årsskrift 1942

DUBORG-SAMFUNDET

FLENSBORG

Årsskrift 1942

*Danmark, dine Taarer
præge dybt vort Sind;
thi i vore Aarer
flød din Smerte ind.
Alt, hvad du har mistet,
alt, hvad du har stridt
har med dig vi fristet,
sørget, savnet, lidt.*

I. C. Christensen.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Rektor <i>Bernhard Hansen</i> , Duborgskolen: »Hold Hovedet med vort Haab oppe«	5
Redaktør <i>L. P. Christensen</i> , Flensborg: Mens Slægt følger Slægt. Tanker paa Duborgskolens Fødselsdag	12
Fuldmægtig, cand. jur. <i>A. Stormgaard Jepsen</i> , København: Om Harald Kidde	17
Lærer <i>E. Olesen</i> , Duborgskolen: Om Sct. Knudsgildet i Flensborg	22
Lærerinde Frk. <i>M. Schlesinger</i> , Duborgskolen: Dilettantkomedie i Borgerforeningen. Minder fra det gamle Flensborg	31
Bogholder, Gefr. <i>Peter Køster</i> , Flensborg: Den danske Sang	34
Stud. jur. <i>Sv. Kjems</i> , København: En Hilsen	37
Lærer <i>N. Christensen</i> , Duborgskolen: Kulturstøttepunkter i to Grænsebælter	39
Fædrelandsdigt af afdøde Sognepræst <i>Gustav Thygesen</i>	46
<i>Duborgsamfundets Kronik:</i>	
Generalforsamling og Aarsfest	48
En Julehilsen til vore indkaldte Medlemmer	49
En Fejltagelse	49
Johs. Matthiesen — Vært i Borgerforeningen	49
† Anna Bothilla Petersen	49
Aarsskriftet	50
Vore faldne	50
Vore indkaldte	50
Hvem kan hjælpe?	52
Aarsfesten 1943	52
Annoncer	54—60

»HOLD HOVEDET MED VORT HAAB OPPE«

Saadan slutter et Brev fra Østfronten, jeg lige har faaet ind ad Døren. Et meget realistisk, men saare fortrøstningsfuldt Brev fra en Far, der sender Genhilsen til sine Børns Skole. Selv har han aldrig haft dansk Skolegang. Det Dansk, han kan, har han maattet tilegne sig paa anden Maade, og er det derfor ikke altid lige bogret, er det dog efterhaanden blevet hans Hjertesprog, som det var hans Slægts og nu ogsaa bliver hans Børns. Derfor rummer det ogsaa paa tværs af alle Sprogeregler sin egen Inderlighed og Poesi, og derfor synger hans jævne Ord i Brevets Slutning sig ind i vore Hjerter trods deres let iøjnespringende Fejl: Hold Hovedet med vort Haab oppe.

Han skriver hverken Mellemskolestil eller Clichébreve derude fra. Den Tanke falder ham aldrig ind. Han skriver, fordi han har noget paa Hjerte, noget at dele med sine Folkefæller hjemme. Jeg er sikker paa, han kan sidde derude og skrive sig sine allerkæreste, sin Hjemstavn, ja, Danmark selv nærmere og nærmere, helt ind paa Livet af sig, helt ind i sin skjulte Dækning til sidst. Og hvor er hans Sind og hele Livsindstilling forunderlig rolig og stærk i Brevet. Der er Landsmandsskab som fast Undergrund, der er Tro mod al Tvivl, og der er Haab mod alt Mismod og Savn. Hans store Bekymring er slet ikke de indkaldte, alle dem, der maatte af Sted paa Forposternes Vegne, og Selvmedlidenhed er ham et ukendt Ord. Nej, det er, saa underligt det end lyder, os, der sidder herhjemme, han føler med. Os, han opmuntrer til at holde Hovedet med vort Haab oppe.

Vi paa vor Side synes jo ikke, det er os, der har det sværest, tværtimod; men vi tilbageviser ikke hans Opmuntring. Vi modtager den som en Appel til at vente værdigt og holde alt rede til Fredens Sysse, naar Tiden hertil engang atter er inde.

*

Ja, vente, ja! Vente og atter vente! Er det ikke det, vi allerede nu har hørt paa i Aarevis? Efterhaanden er der vokset en Ungdom op, der snart sagt ikke har kendt andet. — Hvorlænge kan vi leve paa denne forslidte Glose? Visner vi ikke bort som Græs i Tørketider? — Det gamle Ord om, at man kan blive Konge i Sverrig, hvis man kan vente, kunde jo nok i Unions-tiden give Resultat for den ganske enkelte, men vil dog aldrig blive Ventetidens Løn for de mange.

Sandt nok altsammen; men Ventetider er jo ikke blot noget passivt, noget vegeerende eller et dolce far niente. Nej, der er blevet megen Sjælsstyrke til hos mange, mens Livets ydre Muligheder laa stille. — Se blot til vore Fædre her i Grænselandet. Ogsaa de blev prøvet i Taalmodighed før os. Ventetider er jo ikke ukendte paa Sønderjyllands Jord. Befolkningen er trænet gennem Slægter og har evnet under de trangeste og haardeste Kaar at bruge Ventetiden til Styrkelse af Folkekarakteren og til Højnelse af Ungdommens etiske Værdier, har evnet at kæmpe uden at hade og at bie uden Bitterhed. Sønderjydens Kamp blev aldrig Skumsprøjt paa Bølgens Top, men selve Havet derunder. Og i denne Kamp gik det med Sønderjyden selv som med Diamanten, der slibes i sit eget Støv. Det, der i onde Aar blev slaaet i Stykker og lagt øde, blev gennem Lidelser, Savn og Sorg ikke blot en Tugtemester, men en Forædling af Slægt og Folk, blev Støvet, hvoraf Diamanten straalende og ren kunde løftes mod Lyset, hver Gang Dagen atter randt, og Mørket gik i Bjerger.

Eller se til Paludan Müllers *Alma* i *Adam Homo*. Sveget og vraget af Adam, holdt hun dog ud til det sidste. Ungdomstiden, de lyse, lykkelige, men ak, saa korte Dage, blev Minder. Alt for hende blev *et tilbage*, om *et fremad* paa ny blev der aldrig Tale. — Jo, tro mig, Alma fik lært at vente. Vente uden Løn? Ja, det er der vel dem, der mener. Men hvor Troen er

Taalmodighedens Grundvold, vil selv de allermørkeste Dage bære Frugt i et Menneskes Sind. Og Alma selv har nok alligevel evnet i Livets Taage at finde frem til Livsgaadens Kilder, og større Løn kan ingen Ventetid bringe.

Da hun var ung, nyforlovet og lykkelig og skrev sine rørende, skønne Sonetter til sin elskede Adam, lod hun ham en gang forstaa, at hvis hans Kærlighed til hende nogen Sinde skulde kølnes, saa hans Tanker og Attraa gik andre Veje, da vilde hendes Hjerte vel komme Bristepunktet nær og hendes Drømme om Lykkens ydre Herlighed ligge knust for hendes Fødder; men al hendes Kærlighed vilde ligefuldt være hans og ingen andens.

».....

da vilde det mig gaa som Fiولين,
der sønderlagen, atter sammenføjet,
en bedre Tone gi'er, men svagre Klang«.

Og Adam Homo, Spraden, Snobben, Kræmmersjælen, der i al timelig Velvære saa den største Lykke og rigeste Livsudfoldelse, glemte virkelig sin uskyldsrene Alma. Til Gengæld blev han Baron, Gehejmerraad og Ridder af det hvide Baand. Men i alt sit Jag efter Glans og ydre Herlighed fik Mennesket Adam Homo trange Kaar. Hans Sjæl frøs inde, hans Barnetro løde bort, og hans Hjertes Kilder udtørredes. Men noget stort var han blevet. Det kan ikke nægtes. Hans jordiske Løn blev stor. Men Aktierne paa Evigheden interesserede ham ikke. Adam glemte helt, han skulde dø —.

Men hvor var da Alma, mens alt dette »store« fuldbyrdedes?

Alma! Ja, tænk. Hende glemte han fuldstændig. Hun gled helt ud i Ubemærkethedens Skjul i disse mange og lange Venteaar. Men hendes Sjæl blev bevaret, og hendes Tro og Vilje blev uanfægtet. Og Lønnen kom, skønt sent; til Gengæld i saa stort et Maal, at den nok var et langt Livs Ventetid værd.

Da Adam laa paa sit Dødsleje, førte Skæbnen dem atter sammen. Han som døende; hun som Vaagekone. Der laa Baron von Homo med samt sine Rigdomme paa sit fattige Leje, og der sad Fattigkonen Alma rig paa Hjertets og Aandens Skatte ved hans Side. Haand i Haaand til det sidste Sekund. Ingen Anklage, ingen Bebrejdelse i hendes Tanker og Sind, Tilgivelse

kun og Tro paa, at et Menneske i sin Bøn i Jesu Navn kan bede en Synder hjem til Gud.

Fatter vi slig Løn for en Ventetid? — Næppe alle! Derfor bliver der altid nogle, der giver op og gaar tabt. Men der er andre, og det er dem, der bærer et Folk gennem Nød og Trængsler, der evner at gaa ind under Alvoren i Aksel Juels Ord: Ikke din og ikke min, men hele Folkets Evighed. — Det er dem, der fatter, at Tjenesten for Land og Folk i de tungeste Tider kan kræve de dyreste Ofre, en Ungdoms bedste Blod, for Slægtens frie Liv.

Verdensfantasten *Peer Gynt* for Verden rundt i egennyttigt Begær. Men hjemme i Skovhytten mellem Norges storstammede Fyrreskove sad Solvejg, Indflytterbondens Datter, hans Ungdomsbrud, og ventede i Aar og Dag. Vemodigt at tænke paa og læse om maaske, men uafvendeligt for hende, der vidste, hvad et Løfte betød, og lige saa selvfølgelig som Troskaben i hendes Hjerte. Lad saa kun Tiden skride tungt forbi hendes Hytte, og lad Ensomheden lægge sig som en uoverstigelig Grænsemur omkring hende. Lige meget. Hun passer sine Geder om Sommeren og sin Spiderok om Vinteren og korter de endeløse Timer med stille Sang om Haab og Tro:

»Kanske vil der gaa baade Vinter og Vaar
og næste Sommer med og det hele Aar.
Men engang vil du komme, det ved jeg for vist;
og jeg skal nok vente, for det lovte jeg sidst.«

Og Solvejg fik visselig Brug for at vente. *Peer Gynt* var rede til alt. I Dag til Maanen, i Morgen til Afrika og i Overmorgen Fanden i Vold efter en eller anden Indvoldsorm eller noget andet ingenting. Ligeegyldigt. Bare *Peer* kunde føjte formaalsløst omkring, bare sansen, aldrig standse.

Saa blev det Pinseaften engang. *Peer* var kommet til Skovs, faret vild i sit Hjemlands Skove. Faret vild og fundet hjem. For nu hørte han Solvejgs Sang tone mellem Skovens mørke Stammer:

».....
Jeg skal nok vente.
Jeg lovte saa sidst.«

Naa, ja da! Saa lad hende kun vente en Stund endnu.

Men Natten led, en ond og ubarmhjerterig Nat. Og Pinsemorgen stod han der atter, tynget og plettet, rede til at modtage sin Dom. Da sker Underet. Ventetiden er omme, omsider. Og Solvejg kender Svaret paa alle Peers Selvanklager: *I min Tro, i mit Haab og i min Kærlighed var du alle Dage mit lønlige Eje og min dyreste Løn.* Gik han paa Afgrundens Rand eller for han vild i Skyggernes Mørke, var hans Minde altid en levende Virkelighed i Solvejgs Bryst. Der var han altid gemt. Der var han aldrig glemt.

*

Vi vender atter tilbage til Sønderjyden. Han venter og tror. Alma og Solvejg afspejler sig i hans Sind. Han er hele Danmarks Læremester i Dag. Ude i Vestslesvig etsteds sad Landsbyens Kvinder og Mænd en Søndag sidste Sommer tæt om Kirkens gamle Prædikestol. Der var Mindegudstjeneste for en af Byens faldne, og saa fyldes vore Kirker i By og paa Land. Tysk Mindegudstjeneste var det for en af vore unge Danske, tysk for Stedets dansk-tyske Folkefællesskabs Skyld. — Senere holdtes der dansk Mindegudstjeneste i Kredsens Forsamlingshus. — Præsten talte om Trofasthed mod Livets Arv og om den Sjælstyrke og Hjertefred, den giver. Og saa sagde han det rent ud, og det bør vi vide og kende, alle vi, der hjemme eller ude er Grænsens Vagtposter: Hvor er det mærkeligt at se her i Grænselandet, at dansk Ungdom i Dag, da Byrderne er tungere end nogen Side, staar urokkelig fast i deres folkelige Tro. Derfor bliver de os alle det smukkeste Eksempel paa, at Trofasthed giver Styrke til at kunne og Vilje til at ville holde ud uden at trættes. En tysk Præsts Vidnesbyrd om en af vore faldne Landsmænd.

Og Ret havde han; for saadan er det, og saadan har det nok altid været i vort Grænseland. Man møder det i selve Livet, og man møder det i Historien og Litteraturen Gang paa Gang.

For 65 Aar siden dvælede en dansk Digter i et Øjeblikks stille Andagt ved et Par Soldatergrave hernede. Da er det, han ved Afskeden med den unge, sønderjyske Pige, der havde vist ham Gravene i det lille Skovhus's Have, blev som tryllebundet af hendes klare, alvorlige og stærke Blik, men samtidig følte sig

stækket paa sin Pen, saa han, Modersmaalets Sanger og Sprogets Ridder, blev tavs. Lige over for disse myndige og viljestærke Øjne maatte han tie, og saa mejslede han dog alligevel under Indtrykket af Sindets Tavshed en Prosastrofe i Sten om Grænse-landets Børn, der den Dag i Dag som en malmfyldt Melodi er Sønderjyllands danske Grundakkord. Hans Tavshed blev en manende alvorsfuld Tale; thi for den benaadede Kunstner er Livsyringerne i alle deres Variationer altid Kunst. Saadan ogsaa her, da Tavsheden fødte efterfølgende Stykke Litteratur:

»En stor, rigtudrustet Kunstner fra Renæssancen kunde maaske i et lykkeligt Øjeblik fængsle dette Udtryk i den sønderjydske Piges Øjne. En Stilist vilde, selv med Opbydelsen af hele den moderne Kunst, staa hjælpeløs over for Gengivelsen af Indtrykket. Men man har jo Lov til at fordre sig troet paa sit Ord, naar man taler ærligt og varmt til et Folk. Hvis alt det Haab, den Inderlighed, den dybe Resignation og den brændende Tro, som laa i dette Bilk, kunde gennemtrænge det danske Folk, saa kunde en Vandringsmand derovre ved Grænsen begynde at tro paa en Regeneration hos det danske Folk, hos det Folk, som aldrig er interessant ved sin Opblussen i Øjeblikket, som kan være saa forunderligt svagt gennem lange Tidens selvfortærende Hvile, og som kan rejse sig stærkere end noget andet, mere paa- lideligt i sin Kraft, og kæmpe og lide i helt modig Enfold gennem trange og truende Timer — fordi det da kaster sit frønnede Ved fra sig som Offer paa Haabets brændende Vagtblus.«

Ogsaa da var det Ventetider. Og var de end lange, fik de dog Ende. Ingen Nat og intet Mørke varer evigt. Men der skal Taalmodighed til, Taalmodighed i Kærlighed. Men hvor den findes, er Maalet til Gengæld altid klart, selv om Vejen er aldrig saa mørk.

Da Kirkefaderen Augustinus som ung gjorde sin Moder megen Sorg og sig selv stor Skam, opgav hans Mor alligevel aldrig Troen paa ham. Alt skulde engang vende sig til det gode. Intet er tungere end en Mors Sorg, den fattes Ord; men heller intet er større end en Mors Kærlighed, den kan intet maale. Og Monicas Kærlighed aflod ikke. Hun holdt ud med sin Taarsøn, og hendes Hjerte frydedes, da hun oplevede, at hans Sind blev vendt mod Gud.

Livet er farligt. Stærke Spændinger og haarde Prøvelser kan bringe det til Bristepunktet, uden at vi selv har været klar over Faren. Men en klippefast Tro, en stærk Vilje og et ukuelige Haab kan bære den enkelte saavel som et Folk gennem Tidernes Flod, selv naar Vandene stiger og truer som aldrig før. Et Par danske Piger, en norsk Jente og en Oldtidskvinde er kun spredte Eksempler paa det samme.

Men ret beset har ingen Digter og ingen Historieskriver nogen Sinde haft stærkere Stof mellem Hænder end det, vor Ungdom af i Dag møder fra de allerførste Aar hjemme og ude. Derfor er Livsspillet i Dag mere enerverende, mere dødsens alvorligt, mere enten Fald eller Rejsning, end vi har kendt det før. Men derfor er det til Gengæld ogsaa saa meget mere opløftende, naar vi frit tør skrive og sige det: *Vi tror paa vor Ungdom!* Tror paa dens Vilje til at yde en Indsats og dens Evne til at klare en Ventetid.

Den kan og den vil det, som vor Landsmand skrev hjem til os derude fra Fronten: *Holde Hovedet med vort Haab oppe!*

Bernhard Hansen.

MENS SLÆGT FØLGER SLÆGT

TANKER PAA DUBORG-SKOLENS FØDSELSDAG

Er det ikke noget af et Eventyr, vi oplever med hinanden her i Dag? Tænk rigtig over, hvad det vil sige at kunne sidde i en dansk Skole paa Duborg Banke, oven i Købet i en af de *skønneste* danske Skoler.

Naar man for fyrretyve Aar siden, ja endnu langt senere, færdedes her i Riddergade, saa man paa det Sted, hvor Duborg-Skolen nu ligger — enkel og ren i Stilen, dansk i hvert Udtryk, rejst af det danske Folk — en kedelig Losseplads. Og flensborgske Dreng og Piger havde ingen Mulighed for at gaa i dansk Skole eller blive oplært i det Sprog og den Aand, som var deres Forældres, og som disse ønskede bevarede ogsaa for deres Børn. Dengang var man helt og holdent henvist til Selvhjælp.

Og man kan lade Tanken gaa endnu længere tilbage, til Barneaarene derude paa Fjordens Nordkyst. Til 1. April 1889 forsvandt den sidste Levning af dansk Undervisning i Skolen. Saa gjaldt det om at klare sig paa anden Maade: man lærte at læse Dansk i »Flensborg Avis«, man laante gode danske Bøger i Sprogforeningens stedlige Bogsamling, man skrev Stile til det danske Børneblad, man søgte at faa det mest mulige ud af den danske Forberedelse til Konfirmationen.

Det var jo ikke noget nyt og kunstigt, man søgte ind paa: det gjaldt at bevare den Arv, som laa en i Blodet; det var de Tanker, som boede i Slægten, der skulde udvikles og gøres frugtbringende. Man *kunde* simpelthen ikke andet, naar man vilde forblive sig selv, naar man vilde hævde sig sjæleligt, naar man vilde svare til den Forpligtelse og de Værdier, der var forplantede videre gennem Slægterne i »tusind Led«.

Faderens Fortællinger fra Krigen 64, da han kæmpede under Danebrog, laa Børnene i Øret; de skulde udbygges, og saa var man straks inde i vort Folks Historie. Og Moderen, der hørte hjemme paa den anden Side af Fjorden, i Munkbrarup Sogn, havde elsket sin danske Skole, hvor hun var bleven fortrolig med sin Hjemstavns Fortid og havde lært de mange dejlige Sange, der senere gik i Arv til Børnene.

De lyttede begærligt, naar Moderen fortalte om de Tider.

Kom Kong Frederik VII og Grevinde Danner paa Besøg i Lyksborg, hvor de holdt meget af at være, og hvorfra de foretog Ture ind til Borgerforeningen for at være sammen med danske Flensborgere, tog Skolebørnene Opstilling paa Holdnæs Nørrebro, hvor de hilste de høje Herskaber med Sang. Bagefter vankede der saa Sukkerkringler. Disse Begivenheder var altid først og fremmest prægede af Hjertelighed.

Der var utallige Træk, som forenede sig til en kraftfuld Samklang, et tydeligt Vidnesbyrd om Hjemstavnsens danske Fortid. Nu fandtes der imidlertid ingen dansk Skole, hvor det danske Modersmaal kunde plejes, og det danske Tankeliv kunde søge Næring. Nu gjaldt det om selv at finde Veje og Midler. Men Sindet var karsk; naar Viljen var der til at føre vedgaaet Arv videre, saa skulde det vel ogsaa nok lykkes.

*

Man vidste, der endvidere krævedes Nøjsomhed, Flid og Udholdenhed. Og levede disse Egenskaber ikke i denne som i saa mange andre Slægter? Naturligvis har ikke alle haft en Bedstefader, der om Søndagen tog Kaffedaasen frem af det aflaaede Skatol og talte saa mange Bønner af, som han mente behøvedes til Dagens festlige Drik; men saa kan der sikkert fortælles om andre Ting, der har deres Udspring i lignende Kilder.

Og hvor ofte har man ikke stirret paa Billeder af den gamle Præstemand med strikket Kalot paa Hovedet — den Landsmand og Slægtning, der fra fattig Hyrdedreng arbejdede sig frem til det Maal, han nu havde sat sig her i Livet: at blive Præst. Det lønner sig at se lidt nærmere paa denne udprægede Grænselands-Skikkelse:

Lorens Nissen voksede op i et Husmandshjem ude i Øster-

Lorens Nissen.

by, altsaa Vest for Flensborg. Under de smaa Kaar er Hjemmet ikke i Stand til at yde Børnene økonomisk Hjælp; men det skænker dem noget, som er mere værd: det gør dem til nøjsomme, dygtige og flittige Mennesker. En af Drengene bliver Organist og Lærer ved Latinskolen i Sønderborg, en anden Byfoged og Raadmand sammesteds, og den yngste Præst ligesom hans ældste Broder. Fra ganske smaa bliver Børnene sat til at hjælpe med alt Arbejde, der ligger for i et lille Landbrug, hvor selv den mindste Haandsrækning er af Betydning. Kun om Vinteren er der Lejlighed til en Smule Skolegang; det bliver dog aldrig mere end til lidt Religion, Skrivning og Regning.

Lorens Nissen har gode Evner, og saa en Dag (det er i 1769) kører Faderen sin Dreng og et Læs Tørv over i Marsken, hvor han skal være Hjælpelærer hos Degnen i Faartoft og samtidig gaa til Præsten. Dermed er Nissens Løbebane indledet. Senere bliver han, kun 16 Aar gammel, Hjælpelærer i Lille Volstrup og flere Steder i Sydslesvig. Under et Ophold i Lyksborg uddanner han sig til Organist. Men han sætter Maalet stadig højere: begynder at lære Fransk, Latin og Græsk og forbereder sig til Præst. Med kongelig Bevilling opnaar han, uden at have besøgt nogen højere Skole, endsige da et Universitet, Tilladelse til at gaa op til teologisk Embedseksamen. Og den bestaar han. Saa vælges han til Præst først ved Dansk Kirke i Flensborg og derefter paa Kajnæs (Als), hvor han virker, til Gavn for Kirke og Skole, i samfulde 41 Aar.

*

For de Mennesker, som her i korte Streger er kaldt frem i Erindringen, og for alle de Forhold, deres Liv og Virke knyttes til, var *Flensborg* Midtpunktet. Naar deres Tanker og Sind var danske, burde der ogsaa, hvad det kulturelle Liv angik, vokse noget nyt, centralt frem i den store Købstad omkring Fjordens inderste Vig. Og det skete, da de styrende efter Verdenskrigen var blevet klar over, at ogsaa rodfaste Folkegrupper burde sættes i Stand til at leve deres eget Aandsliv, selv om de var Borgere i en anden Stat.

Hvorledes det vilde komme, kunde næppe nogen i Forvejen have tænkt sig. Men en Kendsgerning er, at der nu paa Duborg Banke ligger en dansk Skole — den største danske Skole i en

vid Omkreds — og paa Baggrund af de Forhold, der berørtes indledende, maa dette alligevel anses for ganske naturligt. Duborg-Skolen er intet Kunstprodukt; den er vokset frem af Tanker, Sind og Vilje, som bunder i gammel Arv, i Fortidens og Livets selvskevne Ret i disse Egne. Og derfor vil den leve, hvad der end sker.

Men hvor burde Flensborgs danske Dreng og Piger i Grunden være taknemlige! Duborg-Skolen med dens Lærere og Lærerinder og alle de Landsmænd, der slutter Kred om den, staar og rækker dem i Møde, hvad man i tidligere Slægtled maatte tilkæmpe sig noget af ad tit trange og møjsommelige Veje. De skal blot tage imod Gaverne og udnytte dem bedst muligt.

*

Om den danske Ungdom hernede — maaske en større eller mindre Del af den — fuldt ud har svaret til de Forventninger, der stillede til den, da det danske Folk overrakte sin store, smukke Gave, skal ikke undersøges nøjere ved en festlig Lejlighed som Duborg-Skolens Fødselsdag. Det vilde sikkert ogsaa være vanskeligt at afgøre nu; for mangen god Sæd falder i ubestemmelig Jord og spirer ikke med det samme; nogle Korn føres bort i en strid Vind og brister kanske et eller andet Sted i det skjulte, andre udfolder sig først senere i friske Skud og Blomst.

Vi ser paa disse Rækker af danske Børn, der sidder i Festsalen Hoved ved Hoved med klare Øjne og opladt Sind, og selv om vi synes, der mangler en og anden, som naturligt burde være med i Skaren, saa fyldes vi med Glæde, alene naar Tanken strejfer tilbage til den Tid, da der ikke fandtes nogen dansk Skole i Byen.

Vi følger de unge, der er naaet ud over Skolegangen paa Duborg og nu selv skal søge deres Vej — følger dem med udelt Tilfredsstillelse, naar vi ser dem ranke sig i Bevidstheden om den Troskabens Arv, de har faaet fra deres Hjem, og de Værdier for Livet, der er blevet deres gennem Aarene her paa Skolen.

Vi ledsager bevæget og i Stolthed de lange Rækker af unge, der, tidligt modnede til Mænd, maatte drage i Krig for ved Opfyldelsen af deres Statsborgerpligt at sikre det, der er blevet

os dyrebart Eje, — og dermed plantede en skøn blaa Blomst i Danmarks dejlige Have.

Og Øjet dugges i Taknemlighed over, at vort Folk her paa dette minderige Sted rejste en Skole »til fredeligt Arbejde for dansk Sprog og Kultur«.

L. P. Christensen.

Det gamle Duborg Slot.

OM HARALD KIDDE

For den, for hvem skønlitterære Studier ikke ligefrem er faglig Beskæftigelse, eller hvis Fritid ikke tillader en indgaaende Fordybelse i Bogmarkedets uoverskuelige Frembringelser, vil Valget af Læsning oftest være bestemt af Tilfældigheder. Boganmeldelser, offentlig Omtale, Reklame og Salgs-sukces vil uden Tvivl i Reglen være de bestemmende Faktorer for Valget.

Ingen af disse Faktorer virker imidlertid i nævneværdig Grad til Gunst for Harald Kiddes Forfatterskab. Hans Værker fører næsten en ligesaa tilbageset, stilfærdig Tilværelse som deres Personer. Ganske vist Kidde har sin Lærerkreds — en Menighed burde man vel snarere kalde den — for hvem han er Litteraturens store Oplevelse, enestaaende og egenartet. Hans Værker har 20 Aar efter hans Død oplevet nye Oplag, Lærerkredsen synes at vokse — men Læsestof for den store Offentlighed er han ikke blevet — og bliver det aldrig. Dertil er han for dybtgaaende i sin Menneskeskildring og i sin Problematik, dertil er hans Kærlighed til Livets usynlige Værdier, til Aands-

mennesket, for stærk og hans Foragt for Livets Overflade og Kulisser for stor. Ingen var bedre klar over dette Forhold end Kidde selv. Han skrev ikke for at blive »best seller« — men fordi Digtningen for ham var Livets Kald.

Kidde skrev sidst af alt og alle for at underholde. Den, der søger Underholdning i Litteraturen, bør i hvert Fald holde sig langt borte fra Harald Kiddes litterære Produktion — han vilde blive slemt skuffet og næppe naa ret langt ind i Kiddes Rige. For en saadan Læser kan denne Forfatter kun være eet: kedelig. Men den, der søger Kunsten, ikke for dens egen Skyld, men for at finde Livets egentlige Pulsslag og for igennem den at finde sig selv, vil ikke forgæves have tyet til Harald Kidde.

Kidde beskæftigede sig i sin Kunst Gang paa Gang med det Spørgsmaal, som før eller senere maa berøre ethvert Menneske — som vel af nogle for en Tid kan skydes til Side af Hverdagens og Overfladens Liv — men som altid vil indfinde sig paany — og som selv den mest forhærdede Livstilbeder dog vil blive stillet overfor i Dødens Stund — Dødens Spørgsmaal. Det letkøbte »Livet skal jo leves« — oftest iøvrigt Skalkeskjul for Overfladiskhed og Nydelsestrang — kunde ikke hjælpe Kidde, være Livsprogram for en Natur som hans. Han mødte Døden fra Barns Ben — han kæmpede Livet igennem med dens Indgriben i hans Liv og borede sig med en Koncentration og Intensitet, der er uden Sidestykke i dansk Litteratur, ned i dens Problem — ubønhørligt tvunget dertil af sin Skæbne og af den Natur, som var hans Livs Lov. Uløseligt sammenhængende med Døden var for Kidde Spørgsmaalet om Trofastheden mod de døde, han havde levet sammen med, havde elsket og været knyttet til med hver Flig af sin Sjæl. Saalænge man lod dem deltage i sit Liv — saalænge var de jo ikke døde — først naar den aandelige Forbindelse med dem ophørte, naar de slettedes af de levendes Bevidsthed — døde de rigtigt. At svigte dem, han elskede, og som havde givet ham deres Kærlighed — det stod for Kidde som Dødssynden.

I Kiddes første Roman »Aage og Else«, som udkom i 1903 — dens to Dele bærer henholdsvis Undertitlen Døden — Livet — skildres denne Forbundethed, denne Sammenhørighed med de dyrebare Kære i Aages Skikkelse, der bortset fra uvæsentlige

Enkeltheder er et nøjagtigt Ungdomsportræt af Forfatteren — og Modsætningen Livets Tillokkelser, der drager ham bort fra de døde, i den yndige, lyse, leende, sommerkjoleflagrende unge Pige — Lulls — Skikkelse.

Skaanselsløst blotter Kidde sine inderste Følelser, Ønsker og Motiver og drager med en næsten uudholdelig Sejghed det ubevidste og halvskjulte frem til Overfladen. Dybt og inderligt drages Bogens to Unge mod hinanden. Uforglemmelige er denne Atmosfære af ungt, brusende Blod — og Dødens stadigt gentagne, ubønhørlige Knokkelbanken. Forgæves søger Aage Fred og Glemsel i sin Kærlighed til Lull. Deres uforenelige Livsindstilling og Natur maatte til sidst føre til det tragiske, uoprettelige Brud imellem dem. Døden maa for Kidde sejre over Livet. Som det siges i Bogens Efterskrift: »Han som missförstår lifvet, skal icke utsträcka sin hand til det höga —« (et Citat fra Törnrosens bok).

Af den dybeste Lidelse og Sorg er dette Værk skabt.

»Den som fik bygget sit hele Liv
af triste, nagende Dage,
ham falder Graaden som letkøbt Smil,
og Smilet som bitterlig Klage.

Aldrig skabtes en Lykke fuldt
og aldrig en skyggeløs Morgen,
fuldbaarne lister i Verden om
alene Savnet og Sorgen,«

skrev Viggo Stuckenberg under Indtrykket af Læsningen af denne Bog.

Men Kiddes Kunst er mere end Problemdigtning. Hans Naturskildringer — der gennemvæver hele hans Digtning — er en sjælden æstetisk Nydelse. Hvor fortroligt og hjemligt virker ikke de mange Vandringer ved Vejlefjorden og i dens Skove netop paa en Flensborger — hele Tiden mindes man sin Barnheds og Ungdoms Skove ved Kollund og Lyksborg. Kiddes Sprog er ikke mindre end en Skønhedsaaftenbaring — der findes Sider i hans Værker, der — det kan siges uden Overdrivelse — i sproglig Velklang ikke overgaas af noget andet dansk skønlitterært Værk. Det er vort Modersmaal saa blidt, saa ømt, saa

fordringsløst — og dog saa fast og stærkt, som vi elsker det mest. Skønnere Dansk er ikke skrevet.

Kidde døde kun 40 Aar gammel. Hans Produktion blev begrænset — med 6—7 Romaner, nogle Rejseskildringer, Parabler og Smaafortællinger er hans Forfatterskab udtømt. Men man behøver blot at læse nogle Linier i et af hans mindste private Breve for at finde hans Kunsts ejendommelige Skønhed.

Det kan ikke nægtes, at der blandt hans Bøger findes Værker, der dels paa Grund af deres Sprog, dels paa Grund af deres Idéindhold er vanskeligt tilgængelige. Kiddes sidste Værk »Jærnet« — 1. Del af en planlagt, men ufuldendt Trilogi — forudsætter saaledes i hvert Fald en indgaaende Fortrolighed med hans sproglige og tankemæssige Særpræg.

Dette gælder derimod ikke den store Roman »Helten«, der i Almindelighed anses for Højdepunktet i Kiddes Kunst. Den overgaar saaledes »Aage og Else« i Kompositionens Fasthed og skæmmes ikke af Gentagelser. Dette mægtige Epos er Kiddes Højsang til Forsagelsen og Opofrelsen — en Ydmyghedens Apoteose. Kidde elskede de smaa, de stille og upaaagtede i Samfundet — dem er dette Værk tilegnet.

I en havareret stud. theol.s, en sølle Landsbyskolelærers kummerlige Tilværelse paa den fra Omverdenen fuldstændig isolerede lille Ø Anholt møder vi Livets Rigdom og dets egentlige Værdier. Iblandt denne Ø's ejendommelige og sære Mennesker og Menneskeskæbner — iøvrigt en stort set vistnok virkelighedstro Skildring af Øens Beboere — øver denne Menneskelighedens Tjener sit lange Livs stille Gerning. Født i et Skøgehus som uægte Barn af en Adelsmand, Livet igennem omgivet af Smuds og Elendighed, tøjlesløs Lidenskab, Fortvivlelse og Nød, Vidne til Menneskers ydre Glans og Herlighed — og dybeste Fald, finder han sit Livs Bestemmelse — ydmyg Tjeneste, uselvisk indtil Selvudslettelse. Han bevarede — frigjort fra alt Begær — sin rene Stræben og uberørte Sjæl og forblev i alle Anfægtelsers Timer, under alle Livets Tilskikkelser tro mod sit eget inderste Væsen. Det er Kiddes Helt — den virkelige Kristen. En Stakkels undseelige, paa ydre Oplevelser og Goder saa fattige Levnedsløb — men »hvad vilde Verden, hvad vilde vi alle blive, om ikke der gaves Stakler som han«. Denne Ro-

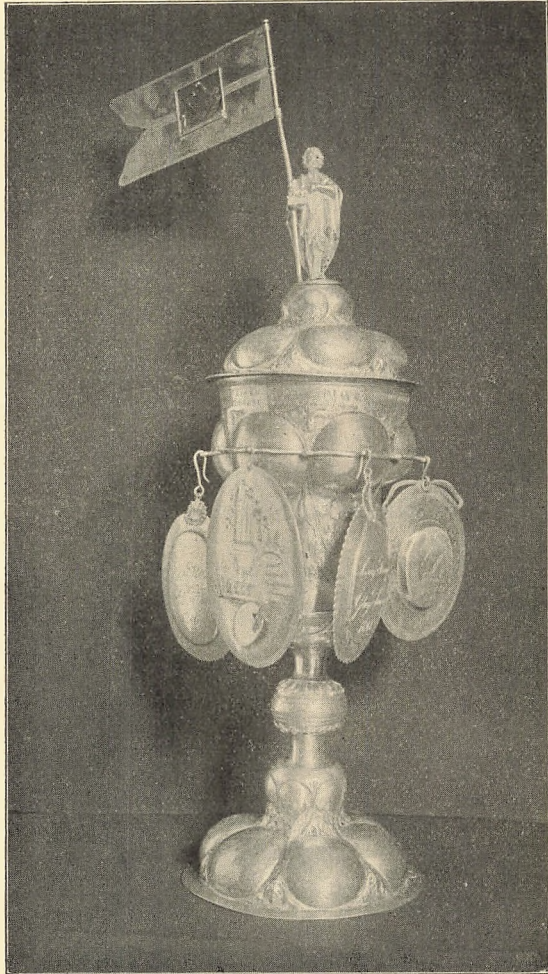
man opfylder det største Krav, der kan stilles til al sand Kunst, Kunstens egentlige Mission — at aabne Sindet for Livets egentlige Skønhed, at forædle.

Tiden er maaske løbet fra Harald Kiddes Værker — hvis den nogensinde har været med dem. Men som Kidde en Gang skrev til en Ven: »her, som forøvrigt i hele mit Forfatterskab, ihukommer jeg Alfred Ipsens kloge og skønne Digt om, at selv den allerprivateste, allerindividuelleste Tanke og Følelse, den der alleruadskilleligst udsprang af ens Liv, som det formede sig i Stilhed og Ensomhed, dog altid kan være vis paa at finde Genklang et Sted i andre Hjerter (omend kun faa), for hvem Livet føjede sig paa lignende Vis — var de blot virkelig gennemblødte af Hjerteblood.«

Disse Ord har bevaret og vil altid bevare deres Gyldighed. Af dem, hos hvem Kidde finder denne Genklang, vil han blive elsket — og staa dem nærmere, end selv den mest intime Ven nogensinde vil kunne gøre det. Kunde disse Linier blive Aarsag til, at blot een blandt unge sydslesvigske Landsmænd fandt ind til Harald Kiddes Kunst — har de fuldt ud opfyldt deres Formaal.

A. Stormgaard Jepsen.

Af Knudsgildets Sølvskat: „Velkomsten“.

OM SCT. KNUDSGILDET I FLENSBORG

Navnet Sct. Knudsgilde tyder paa Ælde.
Hvor gammelt Gildet er, er det svært at sige; men i hvert Fald er det ældre end Knud Lavard, idet han var Oldermænd for dets Afdeling i Slesvig. Ifølge den historiske Overlevering skal Gildet endog have bestaaet i Knud den Stores Tid.

Det gamle Gildes Sølvskat, den gamle Skraa eller Gildelov, der udgør et selvstændigt Tillæg til Flensborgs danskkrevne Stadsret eller Byskraa fra 1284, samt de gamle Faner, som opbevares paa Museet, er Sct. Knudsgildes Ejendom. I tidligere Tid ejede Gildet ikke saa lidt mere og havde en ganske anderledes Anerkendelse og Betydning end i vor Tid.

Knutus mych gwoths natche koning
 alle dany | alle knuts gilde bresth. hvaltu
 ogh lan frych. Wy gøre alle maxen wit
 licth thær ær i sante knuts gilde, at wy
 taghem them alle vnder wort værn, ogh
 wæ frych, solom them thæ ws daghlygh
 threne. hwofū itær for v ræter, ælder
 v ræt gær, thæt wile wy hæven mych wæt
 konighlygh swærlh ~~xxxxxxxxxxxx~~

Af Knudsgildets gamle Skraa. Knud d. 6.s Beskærmelsesbrev.

I den flensborgske Jordebog 1436 omtales Sct. Knudsgildet i hvert Fald med stor Agtelse; der nævnes her, at Gildet ejede et Stenhus i Sct. Nikolaj Sogn samt det tredje Hus fra Kogangen (det nuværende Mariegade) og et andet i Vor Frue Sogn. Desuden ejede Gildet nogle Humlehaver og Landgaarde, der var bortforpagtede, endvidere havde det Penge staaende i forskellige Huse i Byen, hvilket gav gode Renter. Yderligere ejede Knudsgildet Køkkenet paa Raadhuset, som senere blev bortforpagtet for en Afgift til Gildets Kasse, men dog saaledes, at alle Knudsbrødre og Magistrats herrer havde Ret til uden Betaling at holde Bryllupsfester paa Raadhuset.

Senere fejrede Sct. Knudsgilde alle sine Fester paa Raadhuset. Her samledes man tidlig om Morgen, blev raabt op af Raadhustjeneren og marcherede derefter i festligt Optog til Skydepladsen uden for Byens Porte.

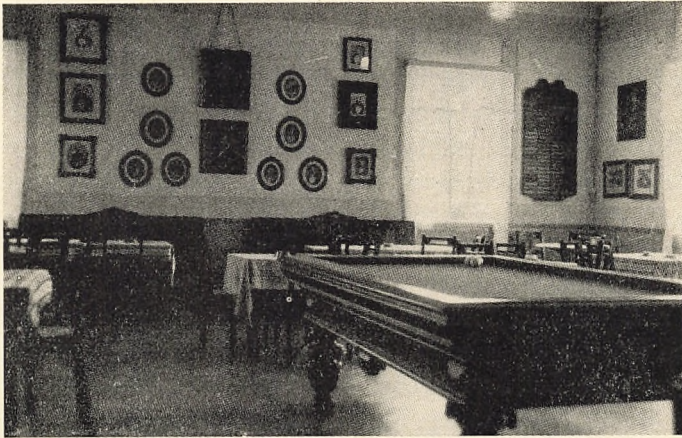

Om Aftenen førtes den nye Fuglekonge tilbage og blev ved Byens Port modtaget af de to Borgmestre i deres Embedsdragt og førtes nu af dem i Spidsen for Toget med Musik op paa Raadhuset, hvor der var Festmaaltid, blev holdt Taler og drukket Skaaler.

Dagen efter medbragte Brødrene deres Koner og Døtre; der blev spist og drukket, og derefter begyndte Dansen.

Dette var vel nok i Knudsgildets Glansperiode. Efterhaanden tabte Gildet ikke saa ganske lidt af sin Betydning og svandt en Tid hen eller blev stillet i Skygge af andre Gilder i Byen. Det er imidlertid af Interesse at lægge Mærke til den stadige Venden tilbage til det gamle danske Gilde. Det maa i den almindelige Bevidsthed have staaet med stor Glans, den folkelige Erindring maa have bevaret det som noget særdeles betydeligt, og, som vi ogsaa ved, eksisterer det den Dag i Dag og tæller i Øjeblikket henved 80 Brødre.

Nedgangsperioder er ofte forekommet, saaledes i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede. 1837 var der kun 7 Medlemmer i Gildet. Nu kom jo nemlig den Tid, hvor de stærke Brydninger mellem dansk og tysk slog ud i lys Lue. Sct. Knudsgilde, der en Tid spotvis var blevet kaldt »Knippelkoret«, kom dog lykkeligt gennem Skærsilden, og dette skyldtes fornemmelig den brave Hjulmager, Værkmester Jes Johan Henrik Kruse, der sammen med sin gode Ven, Kobbersmed I. F. Beyer som Oldermand kom i Spidsen for Gildet i 1840. Det var Kruse, der i 1841 tiltuskede sig den nye Skydebane bag ved Mølleedammen, paa Bakkeskrænten sydøst for Byen. Banen indviedes samme Aar, og det var ved denne Lejlighed Kruse i en poetisk Tale for første Gang atter bragte det gamle Sct. Knuds Navn til Hæder og Værdighed. I den ovenfor nævnte Tale hedder det blandt andet: »Die Bahn, wo heut' wir weilen, war Knuds Werk«. Gildet antager atter sit gamle Navn Sct. Knudsgilde, efter i godt og vel hundrede Aar at være tituleret Sct. Johannisgilde; hvornaar denne Sammensmeltning af de to Gilder har fundet Sted, er ikke helt fastslaaet, men antagelig har ingen af dem alene kunnet klare sig i Konkurrencen mod større Gilder i Byen, som for Eksempel Christiansgarden og Sct. Nikolaj Skyttegilde, og de har da sluttet sig sammen.

Fra Sct. Knudsborg.

Efter utrættelige Anstrengelser fra Kruses og Knudsbrødrenes Side rejstes da i Aaret 1844 ved Skydebanen det nye grundmurede Gildehus, som staar den Dag i Dag og kaldes Sct. Knudsborg.

Hermed var et skønt Maal naaet. Sct. Knudsgilde havde tilkæmpet sig Selvstændighed, havde faaet rensed Gildet for de indtrængende Christiansgardebrødre, befriet sig for forskellige lumske Anslag fra Magistratens Side, faaet sit eget Gildehus, sit eget gamle Navn samt faaet en Oldermænd, der forstod at begaa sig i enhver Situation over for høje og lave.

Som en Anerkendelse for Kruses trofaste Arbejde i Gildets Tjeneste overrakte Brødrene ham den 14. Maj 1846 en Æressabel, ciseleret og fint udstyret. Denne Æressabel er nu Gildets Ejendom og opbevares paa Museet i Flensborg sammen med Sølvskatten.

Samme Aar havde Kruse den Glæde i Spidsen for Knudsgildet at paradere for Kristian VIII, der da besøgte Byen. Knudsbrødrene stod opmarcherede i fuld Uniform og under Vaaben, saaledes som Gildets Privilegier berettigede det til. Da Kruse fik Øje paa den forhadte Prins af Nør, som var med i Kongens Følge, kommanderede han »Gevær ved Fod!«, og de fleste af Knudsbrødrene vendte Prinsen Ryggen. »De have nok ikke sovet godt i Nat, mine Herrer,« sagde Prinsen stødt og spy-

digt. Kruse svarede højt og dristigt: »Aa, vi staar her bare for Kongens Skyld.« Dette passede vistnok ikke Kristian VIII; i hvert Fald var han ikke Knudsgildet særlig bevaagen. Allerede 1843 havde han afslaaet at skænke Knudsgildet en ny Fane som Erstatning for den gamle fra Frederik V's Tid 1759. Kruse kom ogsaa til at bøde for sin Dristighed senere. Under Oprøret efter Slaget ved Slesvig blev han fængslet og ført til Rendsborg, hvorfra det dog lykkedes ham at flygte til Flensborg efter 10 Ugers Fængsling.

Træt, vaad og forkommen kom Kruse, efter at have skjult sig en Dags Tid i Hanved Skov, om Aftenen i Mørkningen til sit eget Hus, Sct. Knudsborg. Her var der i Mellemtiden indrettet Lazaret for saarede tyske Soldater, men det vidste Kruse ikke noget om, saa han var nær løbet lige i Ulvens Gab. Pigen, som saa ham komme, slog Hænderne sammen ved Synet af den forrevne, vaade Skikkelse og raabte: »Men, det er jo Kruse!« De saarede Soldater fo'r op; men Økonomen beroligede dem, og Kruse blev listet over til sin gode Ven og Medoldermand Beyer paa Havretorv, hvor han fik Mad og tørre Klæder; ydermere fik man ogsaa i Hemmelighed sendt Bud efter Madam Kruse, der naturligvis blev yderst opreven ved Synet af sin Mand. Samme Aften vandrede han ud af Byen, forklædt som Tigger og hinkende dygtigt. Han kom lykkeligt til Sønderborg og herfra til Sjælland og København.

Først 1850 vendte Kruse tilbage til Flensborg; han havde med Hæder deltaget i Kampene paa dansk Side, saaledes i Slaget ved Isted, og ved sit Lokalkendskab til Veje og Stier i Angel ydet den danske Hær store Tjenester, hvorfor han ogsaa belønnedes med Ridderkorset. Efter Krigens Slutning blev han for sine Fortjenester udnævnt til Værkmester ved Straffeanstalten i Flensborg. Da han i denne Stilling mente at maatte træde tilbage som Oldermænd i Gildet, udnævnte Knudsbrødrene ham i Stedet for til Æresoldermand. Som saadan modtog han først i Spidsen for Knudsbrødrene ved Nørreport og senere med Børnene fra den danske Borgerskole ved Helligaandskirken Frederik VII, da Kongen 4. Oktober 1857 besøgte Byen, kommende fra Tønder.

To Dage senere behagede det Frederik VII at fejre sin Fød-

Knudsgildet i Gustav Johannsens Dage.

selsdag paa Sct. Knudsborg, ved hvilken Lejlighed han skænkede Knudsgildet det smukke Sølvkrus, der endnu den Dag i Dag sammen med Velkomsten fra 1721 anvendes ved Gildets Fester.

Festligt maa der have været paa Knudsborg, naar Kongen holdt Taffel her og Kruse præsiderede mellem to Konger. Ved en saadan Lejlighed var det, Kruse engang udtalte: »Ja, her sidder jeg mellem to Konger. Kun Skade, Deres Majestæt, at den ene er saadan en fattig Stodder.« Kongen svarede intet hertil, men sad stille og legede som i Tanker med en Sølvske, som han lidt efter brækkede mellem sine to Fingre. »Kan du gøre det, Kruse?« spurgte Kongen. Det kunde Kruse. »Ja, du kender Knebene,« sagde Kongen, »men nu du,« sagde Kongen til Gildekongen, en fattig Guldsmid. Denne kunde imidlertid ikke, hvorfor Kongen skubbede de to itubrudte Sølvskeer over til ham, sigende: »Ja, saa kan du gøre dem i Stand og bringe mig dem paa Lyksborg.« Guldsmiden bragte Skeerne til Slottet og fik som Belønning af Kongen 200 Rigsdaler.

Knudsgildets nye Fane blev 1859 overrakt Gildet i Raadhus-salen af daværende Overpræsident, Kammerherre Rosen, der

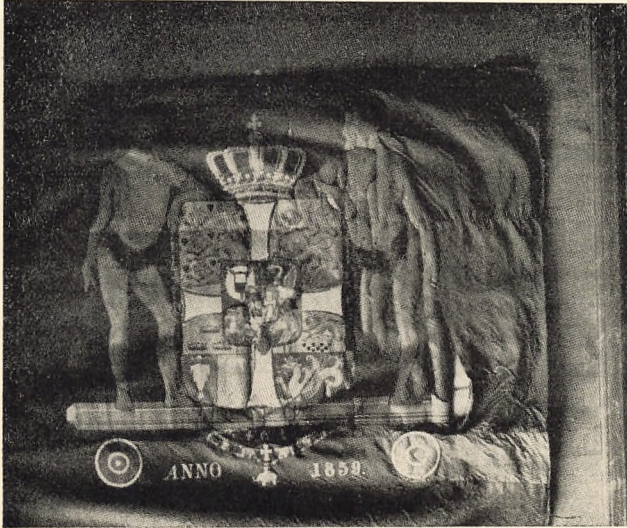
Paa Vej til Kongeskydning. — I Landaueren Æresoldermand Ravn.

paa Kongens Vegne i en smuk Tale lagde Brødrene paa Sinde med det danske Rigsvaaben for Øje stedse at være tro.

Kruse takkede paa Gildets Vegne, idet han udtalte: »Enhver Gildebroder, der stiller sig under denne Fane, sværger den alvidende den hellige Ed, stedse at være i forreste Række af danske Mænd til Forsvar af vor gamle Moder Danmark.«

Samme Aar blev Frederik VII til stor Fryd for Knudsbrødrene Skyttekonge i Gildet ved eget Skud. Den gamle Træskive med Kongeskuddet opbevares endnu i Gildet. — Kruse døde samme Aar.

Efter Frederik VII's Død og Krigen i 1864 har der en lang Tid været stille paa Knudsborg, men Gustav Johannsen, der traadte til som Oldermænd i 1873 efter Beyers Død, samlede atter Knudsbrødrene, der fik nye Love 1892, og Traditionerne holdtes stadig i Ære. Paa Sct. Knudsborg fejredes hvert Aar om Sommeren det store Adelgilde, der varede i tre Dage. Første Dag Skydning og Festspisning, anden Dag med Damerne og tredje Dag for Børnene. 7. Januar holdtes Mindefest og 6. Oktober fejredes Frederik VII's Fødselsdag med en munter Skafferskydning.

Den gamle Fane.

Omme bag Møllen ved det saakaldte »hellige Vand« ligger endnu den Dag i Dag det gamle Sct. Knudsborg, halvt skjult mellem Træerne i Haven, en gammel Bygning, tydelig nok af dansk Oprindelse. Paa Facaden ud mod Haven ses Flensborg Bys Vaaben, Indskriften Sct. Knudsborg samt Aarstallet 1844. Huset kan godt se lidt skummelt ud i Mørkningen eller paa en graa Efteraarsdag, men naar Lysene er tændte, straalder det alligevel festligt indbydende, og for enhver Knudsbroder vil det altid bevare en særlig Tiltrækning, fordi der her er gemt Historie og Tradition i alle Kroge.

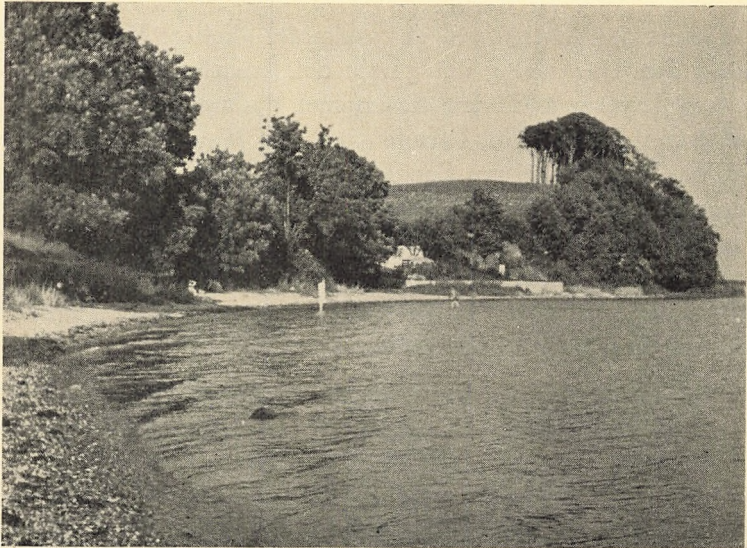
Om Sommeren paa Hovedskydningsdagen, 25. Juni, blomstrer Roserne i Haven. De gamle Salutkanoner drøner, naar Gildet marcherer ind paa Borgen. Det er en Festdag for »Knutterne«. Efter den obligate Skivemarche, hvor Musikken efter god gammel Skik spiller »Her kommer Jens med Fanen«, og Markøren, gamle Schaumann, har vist hver enkelt, hvor Centrum sidder, begynder Skydningen. Skuddene knalder lystigt den hele Dag, og hver Gang Centrum træffes, giver Trompeten i Haven Fanfare.

Paa en saadan Dag er der Liv og Røre i Salen deroppe, hvor

de gamle Faner hænger under Loftet, baade den fra Frederik V's Tid og Frederik VII's Fane, samt den nye fra 1930. Gildet har selv maatte anskaffe sig en ny, da den gamle er bleven for medtaget til at bæres i Optog, men den nye er en tro Kopi af den gamle, og under denne samles nu som før trofaste danske Flensborgere til festligt Lag efter de gamle, hundreedaarige Overleveringer.

Sct. Knudsgildet er et lille Stykke af det rigtige gamle danske Flensborg, der har overlevet Tidernes Trængsler og Omskiftelser og faaet en ny Blomstring efter 1920. Dette skyldes mere end nogen anden den nuværende Æresoldermænd Advokat Chr. Ravn, hvis Fortjenester af Gildet det imidlertid ikke har været nærværende Artikels Opgave at skildre.

E. Olesen.

Ved Flensborg Fjord.

Flensborg i forrige Aarhundrede.

DILETTANTKOMEDIE I BORGERFORENINGEN

MINDER FRA DET GAMLE FLENSBORG

Dilettantkomedie i Borgerforeningen! Hvilken Rigdom af Glæde og Minder rummer ikke disse Ord! Det hører til mine bedste Barndoms-Erindringer; det vil sige, vi Børn kom kun til Generalprøven, men det var dengang i vore Øjne meget fint. Til saadan en Aften kom Danske, der ikke var Medlem af Borgerforeningen, og Medlemmernes Børn.

Længe før den fastsatte Tid var vi troppede op og sad forventningsfulde i den halvmørke Sal. At det til en Generalprøve ikke begyndte præcist, mærkede vi ikke. Tiden gik alt for hurtigt endda; vi morede os, naar Skuespillerne af og til kiggede gennem »Hullet« ned til os. Naar Klokken saa ringede, og det grønne Tæppe gik op, fulgte vi meget interesseret alt, hvad der foregik paa Scenen. Vi havde travlt med at høre og se. Stuerne var altid saa hyggelige, Personerne saa nydeligt paaklædte i gammeldags Dragter. Var det Skovscenen, saa vilde man gerne selv vandre mellem Træerne langs den Sti, der førte hen ad Bagtæppet, saa naturlig var den. Maleren Bredsdorff har, saa vidt vides, i sin Tid malet dette Tæppe.

Vi kendte jo de fleste af Skuespillerne, og kunde vi faa Lejlighed til at hviske til en »uvidende« Sidekammerat, at vi kendte

Skuespillerne, og fortælle, hvem de enkelte var, var vi ikke saa lidt stolte!

Særlig glade var vi, naar Hr. og Fru *Bredsdorff*, Hr. og Fru *Anton Jensen* og Fru *Helms* spillede, ikke at glemme *Skræddermester Thorvald Petersen*. Jeg husker tydeligt sidstnævnte fra en Komædie, hvor voksne spillede Børneroller. Hr. Petersen, der var meget svær, havde et lillebitte Forklæde paa, som virkede meget komisk, og da han saa stod op paa en Stol, tog en Syltetøjskrukke ned fra Skabet og Krukken klaskede ned paa Gulvet, saa Indholdet løb ned ad den tykke Mave, var der nede i Salen en Jubel uden Ende. Fru *Bredsdorff*, yndigt paaklædt, legede med Dukke. Smaating lo vi ad, men vi var ogsaa dybt grebne, naar det var sørgeligt.

Da man spillede »Slægtningene«, græd en af de smaa Tilskuere, fordi hendes Fader vilde gaa i Vandet (han spillede *Jens*). —

Tiden gik — man var vokset fra Generalprøven og kom til selve Festforestillingen med paafølgende Bal. Hvor var det herligt! Lysekronerne var tændte; det hvide Gulv og de røde Divaner skinnede om Kap. Salen var fyldt med et festklædt Publikum. Med stor Ærefrygt saa vi de gamle Damer, førte af deres Mænd, komme ind i Salen i Silkekjoler med Slæg og en Blondekappe paa; det virkede meget fornemt.

Ved den Tid havde Hr. og Fru *Bredsdorff* og flere andre sagt Farvel til Scenen, og Hr. *Lenschau* havde overtaget Ledelsen. Selv spillede han fortræffeligt; Hr. *Zierlich* i »Aprilsnarrene« var en af hans Glansroller. Han havde mange gode Kræfter til Hjælp, blandt andet Fru *Lenschau*, Fru *Helms*, Frøken *Dorothea Leisner*, Frøken *Dahl*, Hr. *Herluf Larsen*, Hr. *Henningsen* (Søn af Maleren *Erik Henningsen*) og mange flere. Gode Stykker blev der spillet, og altid var Salen fyldt af et taknemmeligt Publikum.

Aldrig havde jeg troet, at jeg selv engang skulde staa paa den kære Scene; men det skete, og som *Hansine* i *Chr. Richardts* »Deklarationen« satte jeg første Gang Foden paa de skraa Brædder.

Scenen og mine medspillende vandt straks hele mit Hjerte, og hver Gang der siden blev kaldt til Komædie, kom jeg gerne,

og som det gik mig, gik det mange andre. Der var hyggeligt og morsomt ved Prøverne, men der laa Alvor bagved; vi blev ikke skaanede; der maatte mange Prøver til, inden »Regissøren« var tilfreds; men alt gik med Liv og Lyst. Frøs vi, fik vi os en lille Svingom. Da »Genboerne« stod paa Programmet, var Direktør Bredsdorff og Frue med til at sætte Stykket i Scene, og det kan nok være, Hr. Bredsdorff forstod at sætte Fart i de unge Mennesker. Rollerne var i udmærkede Hænder. Frøken Le Bredsdorff spillede Smedemadammen, Hr. Herluf Larsen Løjtnant v. Buddinge, Steen Hasselbalch Klint, Hanssen-Nørremølle (Stavnsbjerg) Smedesvenden med »Løvefødder og Gesvejsninger«. To Sønner af Maleren Bredsdorff spillede ogsaa med, Viggo Bredsdorff som Smedemesteren og M. Bredsdorff som Jøden; sidstnævnte gjorde det særlig godt.

Det var et stort Arbejde at sætte et saadant Stykke i Scene; megen Flid og Kærlighed blev ofret paa Dekorationerne og Dragterne. Herrerne malede selv Bagtæppet til Studenterværelset. Da jeg 25 Aar efter saa Stykket her i Flensborg paa Byens Teater, spillet af Det kongelige Teaters Kræfter, var alt saa levende for mig, saa jeg ikke længere følte mig som Tilskuer, men som Amalie, der var hos Smedemesterens og gik med hele Familien paa Besøg hos Studenten.

Mange gode Stykker blev spillede i Aarenes Løb; særlig husker jeg »De uadskillelige« og »Plader« med Hr. Lenschau i Hovedrollen. Helt præcist begyndte Komedien vist aldrig; men ved »Plader« var det dog særlig galt, fordi tre af de unge Herrer, der spillede med, først skulde ud at se paa — Hvalfisken, der var »strandet« i Flensborg Fjord.

Af de ældre Skuespillere trak en Del sig efterhaanden tilbage; andre forlod Flensborg, og yngre Kræfter kom til. Fru *Olga Hansen* tog Sagen i sin Haand og fik et Par Vintre arrangeret Teater i Borgerforeningen. Men saa kom Krigen, der satte Bom for dette som for saa meget andet.

Marianne Schlesinger.

DEN DANSKE SANG

Forleden Aften læste jeg et Stykke i en af vore Aviser om en Sammenligning mellem to Sange, der er digtet til Pris af en af vore Landsdele:

»Jylland, mellem tvende Have«

og

»Der dukker af Disen min Fædrenejord —«.

Linie for Linie blev disse to Sange stillet overfor hinanden for at bevise, at den ene af Sangene mere end den anden havde Ret til at være en Lovsang for netop det Stykke Danmark. Artiklens Forfatter havde efter min Mening ikke helt Uret i sin Anskuelse, saa det er ikke Meningen, at jeg paa en eller anden Maade vil imødegaa noget i det, der blev skrevet, tværtimod. Men det, der fængslede mig, var den klare Stillen overfor hinanden og Udlægningen af den Maade, Artiklens Forfatter tænkte sig de to Maader, de forskellige Digtere hver paa sin Tid havde set paa det Stykke Danmark paa.

I Tankerne nynnede jeg de to Sange; jeg glemte, hvad der var omkring mig i Stuen: Kammerater, Støjen fra Radioen og andre Ting, der hører med til en Flok Soldater i en kold Stue — hver eneste en af dem beskæftiget med hver sit.

Men mine Tanker toges fangen af den danske Sang. Til første Begyndelse prøvede jeg dog paa at følge Artiklens Forfatter i den videnskabelige Udlægning og gjorde mig Anstren- gelse for at tage Parti for eller imod en af Sangene, jeg har nævnt. Dog pludselig slog det ned i mig, at det var helt umuligt for mig. Tankerne gik endog under deres Vandring saa langt tilbage i Tiden, som da jeg som Dreng i Skolen i Tivoli og senere paa Duborg Banke havde sunget de danske Sange, hvor netop ogsaa disse to omhandlede Sange blev sunget med Lyst og Liv. Det gik op for mig, at jeg ikke vilde undvære hverken den ene eller den anden. Begge var blevet mig dyre-

bare, begge var sunget ind i Hjertet paa mig som saa mange andre af vore herlige danske Sange. Og netop disse to Sange havde forleden Aften noget at bringe mig. Saa i Grunden er jeg Artikkens Forfatter taknemmelig for hans Indlæg i Avisen.

Jeg havde den ene Gang efter den anden i min Egenskab af »Knoldsparker« stiftet nærmere Bekendtskab med netop Heden, og jeg havde tit nynnnet »Jylland mellem tvende Have« og set mere, end jeg ellers vilde have set, hvis jeg ikke havde tænkt paa den Sang. Og dog manglede der noget. — Som Soldat ser man jo lidt anderledes paa Egne og Landskaber, end man gør i civilt eller Turist. Som Turist tænker man jo ikke paa f. Eks. at sige til sin Kone, naar man vil forklare noget, man selv ser, men som hun endnu ikke har faaet Øje paa: »Einen Daumenbreit links« herfra, er det eller det. Nej, som Soldat har man tit faaet saa meget af Jorden, at det en Gang imellem ligefrem kan gøre godt, naar man kan løfte sine Øjne bort fra det. Tit kender man jo hver Sten paa visse Steder, og man betragter dem som gode Bekendte.

Men tilbage til det egentlige. Som sagt der manglede noget, naar jeg gik og tænkte og nynnede: »Jylland mellem . . .«, og den Aften jeg læste om de to Sange, gik det op for mig, at den anden Sang gav mig det, der manglede.

»Der dukker af Disen min Fædrenejord,
med Aaser og Agre og Eng.«

Disse to Sange i Forening lod mig se Heden og Jylland paa en helt anden Maade, end jeg som civil havde tænkt og som Soldat havde følt.

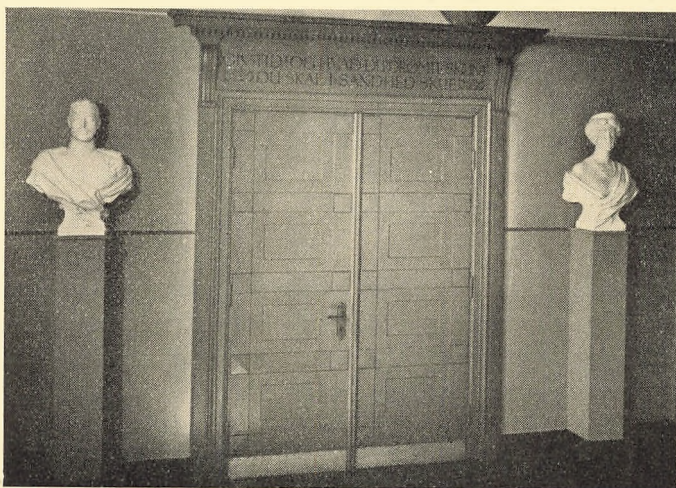
Tit og ofte ser man paa en kold Efteraarsdag og Aften, ja endog Nat kun det ugemytlige, ja, endda fjendtlige i det vaade Lyng, de lange Grantræer, de snavsede, vaade Veje og den kolde, farende Vestenvind. Det er altsammen Ting, man anser som Medskyldige i den Omstændighed, at man nu i Aarevis maa savne sit Hjem og sine Kære. Dog saa er det godt, at i mangan Stund kan den danske Sang give os en inderlig Glæde og Lykke. Den jyske Hede forvandles endda en klam og kold Efteraars-

dag og -nat for ens indre Øje til det herlige Landskab, det jo i Virkeligheden er. Man staar ude i Mørket og Taagen, og Tankerne gaar videre til de andre Sange og Digte; Tankerne gaar til andre fortryllende Egne i vort Fædreland, vor Hjemstavn, fjernere Egne, over næsten hele Europa, hvor dette Lands Søner staar paa Vagt i en tung Tid til Værn »omkring vor Vaar«. Og alle tænker de det samme:

»Gud bevare Danmark.«

Peter Køster.

Aargang 1926.

Foran Indgangen til Festsalen.

Kære Kammerater!

Husker I, naar vi midt i Skoleaaret kom til den 26. September. — Da blev der flaget og festet i alle Skolerne lige fra Børnehaverne til II. Real. Vi sang, vi fik halv Fridag, og maaske kunde vi gaa til Fest om Aftenen. Jo, det var en af Aarets Højtidsdage. — Men det kunde nu alligevel tit være vanskeligt at fejre Fødselsdagsbarnet paa samme Maade, som hvis vi havde det midt iblandt os. Desuden var det saa aldeles selvfølgelig, at denne Mand ogsaa skulde have Fødselsdag en Gang om Aaret, det var jo i og for sig ikke noget, vi behøvede at tage saa højtideligt. Saa vidt jeg kan se nu bagefter, glædede vi os til Dagen, fordi den betød Feststemning. Men tænkte vi egentlig saa meget paa selve *Manden*?

Nu er det blevet anderledes. Først nu er det gaaet op for mange af os, at i gode Dage tager vi alt saa selvfølgelig, og der skal strenge Tider til, for at vi føler, hvor rige vi er. Nu ser vi alle, at Kongen er den Mand, der alene kan være Samlingsmærke for os Danske.

Mens jeg skriver dette, ligger Kongen meget alvorligt syg efter et stygt Uheld paa en Morgenridetur. Derved kommer Sandheden endnu haardere ind paa Livet af en: Vi kan ikke undvære Kongen. Det vilde føles alt for haardt, om vi skulde savne hans ranke Personlighed i denne vanskelige Tid. Heldigvis har vi dog ogsaa fornylig hørt djærv Tale af Kronprins Frederik, der ved en Fest i Anledning af sit 25 Aars Studenterjubilæum blev tiljuble for sine Ord. Kronprinsen anslog en hjertelig og folkelig Tone og sagde, at han var klar over Vanskelighederne ved en Gang at skulle styre den stolte Skude Danmark, men da han vidste, hvilken Besætning han vilde faa, var han ikke et Øjeblik ængstelig for sin Opgave. — Vi er glade for Kronprinsen, men det var Kong Christian X, der red over Grænsen i 1920. Derfor er netop denne Konge elsket af os Sønderjyder, og derfor følger vi *hans* Skæbne med særlig Bekym-

ring. Han har fortjent at opleve en lysere Dag i Danmark. Om det ikke skulde blive ham forundt at leve saa længe, vil der være dybe Skaar i hin Dags Festglæde.

— — —
Gid vi snart maatte mødes igen, vi der ikke har set hinanden i lange og trange Aar. Det skal i Sandhed blive herligt, naar vi i Fred og Lys og lykkelige Dage atter kan holde Fest paa Duborgskolen.

Og naar vi har fejret den første Gensynsglæde, kan vi forhaabentlig sammen springe lige i det Arbejde, der har hobet sig op, og som kun venter paa os. Som vor Slægt gennem 1000 Aar har staaet sin Vagt, vil vi være Nutidens Led i Kæden. Selvom Leddet bliver svækket, maa vi holde Stand ved at staa des mere enigt og stærkt.

Mange kærlige Hilsner til Aargangene 1936 og 1937.

København, den 27. Oktober 1942.

Svend Kjems.

Rigsvaabenet paa Nordsiden af Nørreport
i Flensborg.

KULTURSTØTTEPUNKTER I TO GRÆNSEBÆLTER

For hundrede Aar siden var det en Selvfølge, at Undervisningssproget i Skolerne paa Landet i Nordslesvig var Dansk, mens det burde have været lige saa selvfølgeligt i Sydslesvig, men desværre kun en kort Tid blev det. I Tiden efter Trearskrigen gjorde Danmark et Forsøg paa at raade Bod paa den Vanrøgt, det danske Sprog gennem Tiderne havde været ude for i Syd- og Mellemslesvig. Saa kom Afbrydelsen i 1864 med Hertugdømmernes Afstaaelse og den endelige Indlemmelse i Preussen i 1866. Fra 1871 maatte saa den rent dansktalende Landbefolknings Børn ogsaa til at lære Tysk i Skolen. Yderligere Bestemmelser derom fremkom i Aaret 1878, der ogsaa bragte os Meddelelsen om, at Preusserne og Østrigerne i Fællesskab var ved at slette Paragraf 5. Endelig foretoges 10 Aar senere, 1888, det afgørende Skridt med Hensyn til Skolens Fortyskning. Den preussiske Regering paabød, at Undervisningssproget helt igennem skulde være det tyske. Kun i 4 ugentlige Religionstimer kunde man endnu tillade Brugen af det danske Sprog.

Naturligvis havde danske Forældre for lang Tid siden iværksat en Art Erstatning for den manglende Undervisning i Dansk. De havde forsøgt at danne Friskoler, at holde Huslærere, at ansætte Vandrelærere og endelig i langt den største Udstrækning selv at undervise Børnene.

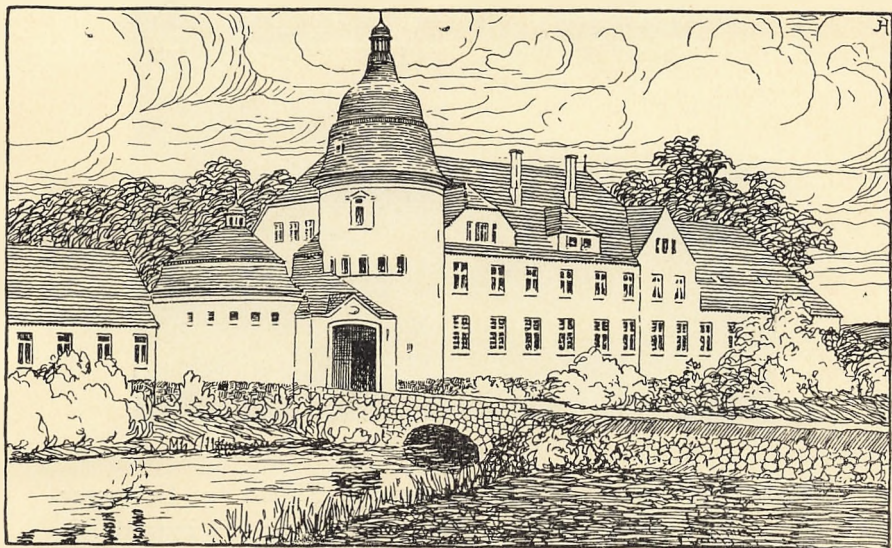
Imidlertid var der ogsaa ad anden Vej blevet forsøgt at raade Bod paa den manglende Undervisning i og paa Modersmaalet. Sprogforeningen var blevet dannet, og den sendte gode Bøger ud til saa mange Hjem som muligt, og de danske Blade og Tidsskrifter gjorde alt, hvad de kunde for at bringe god dansk Læsning ud i Hjemmene. Helt mod Nord ved Kongeaaen var der da ogsaa sket en Begyndelse, som kunde synes

ringe, og som dog blev til en betydelig Indsats efterhaanden. I Skibelund og Hejls var man gaaet i Gang med at oprette Friskoler som et Tilbud til danske Forældre syd for den gamle Grænse. En hel Del Hjem, hvis Børn ikke havde alt for langt til disse Fristeder, benyttede sig da ogsaa af det og sendte deres Børn over Kongeaaen for at lære Dansk og gaa i dansk Skole. Det satte de preussiske Myndigheder sig imidlertid snart imod, idet de erklærede, at Skolepligten ikke var opfyldt med, at Børnene gik i en Skole i Udlandet, og saa blev Skolelederne i Skibelund og Hejls nødt til at omdanne deres Friskoler til Efterskoler.

Disse to Fri- og Efterskoler, Askov Højskole og en Højskole i Lustrupholm (grundl. 1879, flyttet til Ribe 1890) var de første *Kulturstøttepunkter*, som grundlagdes for at »tjene den danske Nationalitetssag«, som Grundlæggeren af den sidstnævnte Højskole skrev i et Brev. — Senere oprettedes Vester Vedsted Efterskole og Efterskolerne i Bramminge, Holsted og Skanderup med nøjagtig samme Formaal for Øje. Tilsammen dannede de et Bælte langs med hele den daværende Grænse til Forsvar for det danske Sprog i Sønderjylland. Til dette Grænsebælte hørte saa ogsaa de to allerede nævnte Højskoler og Landbrugsskolen i Ladelund, hvoraf Askov Højskole havde haft den mest interessante Historie. Den danner en Fortsættelse af Danmarks første Højskole, som jo blev oprettet i Rødding. Denne flyttedes nemlig 1865 over paa den anden Side af Kongeaaen — til Askov, hvor den altsaa kom til at ligge som et Led i det senere saa fasttømrede Forsvarsværk af Skoler.

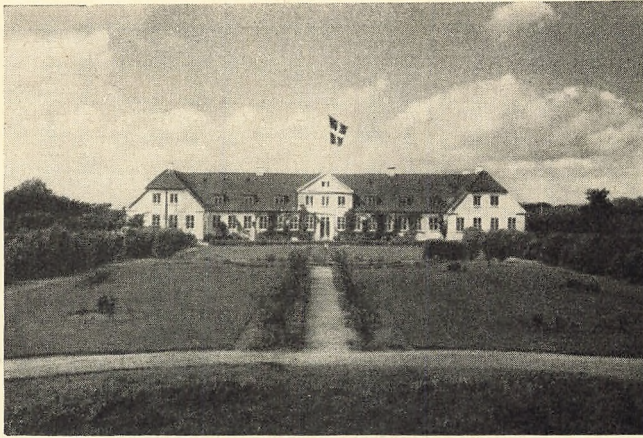
I »Sønderjydsk Skoleforening«s Jubilæumsskrift, som udkom i Efteraaret, kan man læse om den Betydning, navnlig de nævnte Efterskoler har haft for Børn fra danske Hjem i Sønderjylland under Preusservældet. I de tyve Aar mellem 1894 og 1914 har Skoleforeningen understøttet ialt 2765 Elever fra Sønderjylland til Ophold paa 11 Efterskoler i hele Danmark. Deraf kun 60 til 6 Efterskoler forskellige andre Steder i Landet, men Resten: 2705 til de 5 Grænseefterskoler. Blandt dem ligger saa Hejls langt forud for de andre med 857 Elever. Derefter kommer V. Vedsted med 542, Skibelund med 514, Bramminge med 412 og Holsted med 380. Selv den sidstnævnte har altsaa alene haft

Nordborg Slots Efterskole.

over 6 Gange saa mange Elever fra Sønderjylland som de seks unavngivne Efterskoler rundt i Danmark tilsammen. Naar der-til kommer, at nogle af disse Grænseefterskoler ogsaa har haft Betydning som Mødesteder for Folk fra baade nord og syd for Grænsen, kan man vist godt med Rette tale om *Kulturstøttepunkter*. Det har i høj Grad været Tilfældet med V. Vedsted for Efteraarsmødernes Vedkommende og Skibelund, hvad angaar Grundlovsmøderne i Skibelund Krat med Mindelunden.

Nu er Grænsen flyttet sydpaa, og saa har vel disse Efterskoler mistet deres Betydning? — Paa ingen Maade, selv om Elevtallet er gaaet betydeligt ned de fleste Steder, en enkelt er blevet nedlagt som Efterskole, nemlig Hejls, og Vester Vedsted af og til de senere Aar kun har haft Vinterskole, men da baade for Piger og Drengene. I Aarene omkring Genforeningen havde de forresten et større Besøg, end egentlig godt var. — Men naar en Grænse flyttes, maa Forsvarsværkerne jo ogsaa flyttes, eller der maa bygges nye. Det sidste er da ogsaa sket. Først var der Tale om at bygge en Efterskole i Frøslev; men dér blev det for vanskeligt at faa en Byggegrund. Saa tilbød Ejeren af Krusaagaard en Byggegrund paa billige Vilkaar paa det Hjørne, hvor

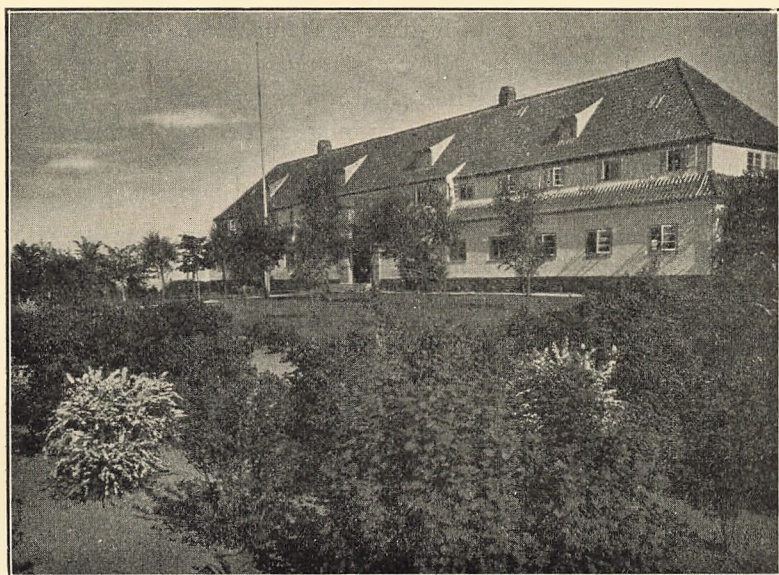

Rends Efterskole.

Kongestenen staar. Men et enestaaende Tilbud fra Grosserer Hansen, som ejede Nordborg Slot, om at lade det indrette til Efterskole løb af med Sejren. Næsten samtidig fremkom Pastor emer. Jensen i Aabenraa, tidl. Præst i Møgeltønder, med Ideen om at lægge en Efterskole i Rends. Tanken blev ret hurtigt realiseret, og de to Efterskoler har siden været til megen Gavn og Glæde ogsaa for Danske syd for den nuværende Grænse. — Af Højskoler langs den nye Grænse maa vi nævne Danebod Højskole paa Als og Rønshoved Højskole ved Flensborg Fjord. Desuden er der ude vestpaa Abild Landbohjem med sin egen Form for det, en Slags Arbejds-Højskole, hvor Eleverne arbejder ved Landbrug og lignende den halve Dag og nyder Undervisning den anden Halvdel af Dagen. — Et Par andre kendte Former for Ungdomsskole findes ogsaa i det nye Grænselbælte: Landbrugsskolen og Husholdningsskolen i Graasten samt Als Husholdningsskole.

Uden for Grænselbættet, men dog i Sønderjylland ligger saa Rødding Højskole, som selvfølgelig hurtigt kom i Gang igen efter Genforeningen. Desuden Højskolen og Efterskolen i Høptrup og den for faa Aar siden oprettede Ungdomsskole i Vojens.

Dermed er vor Gennemgang dog slet ikke bragt til en Afslutning. I de 22 Aar, der er gaaet siden Genforeningen, har et vældigt Tal af Turister fra alle Landets Egne været en Tur ved Grænsen. Fra den Tid af, da Vandrebvægelsen fra Tysk-

Danebod Højskole.

land naaede herop, var det navnlig Ungdommen nordfra, der satte sig for at tage et Trip herved. Der satte saa »Det Unge Grænseværn« ind for at hjælpe, idet det oprettede Vandrehjem langs Grænsen, som samtidig blev Mødesteder for andre Anliggender inden for D. U. G.s Virke. Det første blev »Grænsborg« i Kollund, som hvert Aar siden dets Oprettelse har haft et meget anseligt Tal af Overnatninger og desuden i høj Grad har tjent andre Formaal end Vandringerne. Paa Græns hjemmet i Kollund har der været afholdt en Række Møder i Løbet af Aarene, navnlig Grænselandskursus — for D. U. G.s Medlemmer, for Pressefolk og for Højskolefolk, ja, for mange flere. Det har ogsaa aabnet sine Døre for Lejrskolekursus og for et allerede betydeligt Tal af Lejrskolehold. Saadanne Lejrskolehold har ogsaa fundet Optagelse paa Rønshoved Højskole i en Række Aar. Duborgskolens 1. Real og nogle Hold fra Sønderborg. Et andet af D. U. G.s Vandrehjem, som er meget yndet som Lejrskolehjem, er det lille Hus i Rudbøl, hvor Lærer Meng først tog ud med Duborgskolens Fortsættelsesklasse, og hvor Frøken Oxenvad og jeg ogsaa i Efteraaret »nød« smaa 14 Dage med den nuværende F.-Klasse. *Jeg tager derud igen, naar Lej-*

lighed byder sig. Det er et Hjørne af Danmark, hvortil der ikke findes Mage i Landet, og det er et meget interessant Hjørne.

Ogsaa i Tønder er der indrettet et Vandrehjem — og i Store Jynde vad: »Jynde vadhus«, og endelig er der »Folkunghus« i Graasten, som nu er indrettet til Centralledelse for D. U. G., som for øvrigt tog Navneforandring til D. N. U., Dansk-Nordisk-Ungdomsforbund. Dér bor nu Formanden, dér kommer en Masse Vandrere, dér holdes en hel Del Møder, og dér er Foreningens Hovedkontor. I Tønder er der forresten efter Forslag af afdøde Direktør Hammerich blevet bygget et nyt »Tønderhus«, som skulde blive et Samlingssted for hele Tønder Amts danske Ungdom. Endnu er det dog ikke blevet indviet. — (De nyoprettede Forsamlingshuse kunde egentlig ogsaa have været nævnt; men da de ligger spredt over hele Sønderjylland, hører de ikke helt hjemme inden for denne Artikels Rammer.)

Til en Gennemgang af Kulturstøttepunkterne langs vor nu snart ikke mere nye Grænse hører ogsaa, at man nævner faglige Centrere som Statens Marskforsøgsgaard ved Højer og den nye Forsøgsgaard for Sandjordsegnene — i Store Jynde vad. Om Forsøgene falder heldigt eller uheldigt ud, der vil altid være noget for den vaagne Landmand at lære, naar han vil gøre sig den Ulejlighed at følge lidt med deri. — Selv Landboforeningen for Flensborg og Omegn har, endogsaa under Krigen, kunnet drage Nytte af Forsøgsgaarden i St. Jynde vad, idet dens Leder, Hr. Fred. Heick, har haft Lov til at komme over Grænsen i Efteraaret og holde Møde med danske Landmænd her.

Betragter man saa disse Kulturstøttepunkter, som her er nævnt, kunde de jo i første Øjeblik se ud som Led i en Kampkæde. Ved nærmere Betragtning vil man dog komme til et andet Resultat. Ungdomsskolerne lige nord for den gamle Grænse var et naturligt Udslag af dansk Kultur paa det Tidspunkt. Efterskolerne blev dog lagt netop i Grænsebæltet for at danne et Tilbud til de ganske unge søndenaa om en Smule Erstatning for det, der var blevet nægtet dem af dansk Undervisning og dansk Skolegang i deres hjemlige Skole. — Naar Højskolen i Askov blev oprettet netop dér, var det jo ogsaa kun, fordi dens Ophav, Højskolen i Rødding, blev forbudt af Preusserne. Netop Højskolen i Rødding er et glimrende Bevis paa,

at der paa sønderjydsk Grund kan opstaa fuldt gyldige Eksempler paa dansk Kultur. Det har Højskoletiden efter 1864 været en tydelig Bekræftelse paa. Danmarks første Højskole blev lagt i Rødding, fordi man regnede med, at sønderjydsk Ungdom vilde tage vel imod den og bruge den godt, hvad da ogsaa havde været Tilfældet i det kvart Aarhundrede, den fik Lov at eksistere. Hvad var saa mere naturligt, end at den blev forlagt saa kort en Strækning fra sin oprindelige Position som muligt.

Grundlæggelsen af disse Skoler har altsaa ikke været en Angrebs-, men i alle Maader kun en Forsvarsforanstaltning.

Paa samme Maade forholder det sig med de lige nord for den nye Grænse anlagte Kulturstøttepunkter. Ungdomsskolerne der er for det første et naturligt Udslag af dansk Omsorg for Ungdommens Dygtiggørelse paa baade aandelige og faglige Omraader. For det andet er de lagt netop dér som et Tilbud til unge Danske i Syd- og Mellemslesvig. — For øvrigt er de samtidig et Tilbud til den danske Ungdom hele Landet over om at komme ned og lære Grænselandets Forhold nærmere at kende, og jeg vil slutte med at udtrykke Ønsket om, at dansk Ungdom fra Nord og navnlig fra Syd endnu mere flittigt end hidtil vil gøre Brug af dette Tilbud.

Niels Christensen.

FÆDRELANDSDIGT

VED JUBILÆUM FOR STUDENTERNE FRA 1866

DEN 27. OKTOBER 1916

Af Sognepræst *Gustav Thygesen.*

Fædreland, du gamle Amme,
Liden vel i Kraft,
Vaaren gennem Bøgens Stamme
Sender dog sin Saft,
Engen grøn med Blomstervrimlen,
Stjernes kud paa Nattehimen,
Danmark, med de bløde Strande
Og de dybe Vande.

Rug og Havremarken gynger
Under Vindens Gang,
Og Sten Blichers Lærke synger
Ud sin Hedesang.
Og paa Kæmpehøjens Krone
Sidder Saga paa sin Trone,
Lytter til, om Folket nemmer
Sagn, som Tiden gemmer.

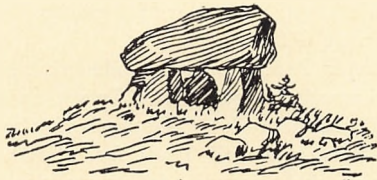
Kan vi glemme nogen Sinde
Skanse Nummer 2?
Og i Sten Niels Kjeldsens Minde
Staar ved Højen Kro.
Og »Kartoverne« sang Bassen
Den Gang Willemoes og Lassen
Tog en Tørn, der huskes længe
Selv af Nelsons Dreng.

Nævn, blandt Tusind Navne bolde
Kun — til Danmarks Gavn —
Peder Syv og Peder Lolle,
Kingos, Brørsons Navn.
Lysets Fart udfandt Hr. Ole,
Rektor ved Arosiae Skole.
Glemmes Navnet Henrik Gerner,
Tychos staar blandt Stjerner.

Gamle Kæmpetoner klinger
Frem i Adams Sang,
Grundtvigs Kirkeklokke ringer,
Den fik Malmets Klang.
Sprogets Mester, Sørens Tanker,
Straffer mellem syge Ranker,
Ørsteds Lynildstraad fra Norden
Spænder over Jorden.

Moder, dine Sønners Virke,
Dine Bølgers Brus,
Skovens Sus, din hvide Kirke,
Kæmpehøjens Grus,
Kuld af ædle Mænd og Kvinder
Flettet har en Krans af Minder,
Bedste Land af alle Lande,
Danmark, om din Pande.

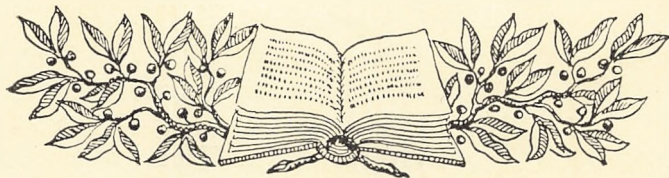
Tag en Tak fra vore Strengte,
Dyrebare Mor,
Snart vel dine gamle Drengte
Sænkes i din Jord.
Atter vil din Bøg dog løves,
dine Bølger atter kløves.
Andre Døtre, andre Sønnere,
Da med Tak dig lønner.

Sognepræst Gustav Thygesen, R. a. Dbg., født den 18. November 1845, død den 4. Oktober 1930. Sognepræst i Skibet ved Vejle, senere i Ø.-Starup og V.-Nebel ved Kolding og sidst i Aagerup ved Hedehusene. Fra 1917 til sin Død Hjælpepræst ved Frederiksberg Kirke. Pastor Thygesen var Op-havsmanden til Indsamlingerne til nødlidende protestantiske Kirker i Ud-landet. Han har skrevet talrige aandelige Sange og andre Digte, men næsten ingen har været offentliggjorte. En Dattersøn af Pastor Thygesen, Læge M. Lund, er gift med Grethe Neergaard Møller.

Red.

DUBORGSAMFUNDETS KRONIK

GENERALFORSAMLING OG AARSFEST

Generalforsamlingen fandt Sted i Tilslutning til Aarsfesten Lørdag den 21. Marts paa Skolen.

Beretningen om det svundne Aar, der aflagdes af Formanden, Rektor Bernhard Hansen, godkendtes uden Drøftelse. Det samme gjaldt Regnskabet, der blev aflagt af Lærer Peder Jensen.

Derefter var der Valg til Bestyrelsen.

De efter Tur fratrædende Fru Annelise Johannsen og Lærer Peder Jensen genvalgtes eenstemmigt.

Om Aarsfesten skriver Flensborg Avis følgende:

E t s m u k t o g s t i l f æ r d i g t S a m v æ r. — M i n d e o r d o m e n
f a l d e n K a m m e r a t.

For tredje Gang samledes Duborg-Samfundets Medlemmer Lørdag Aften til Aarsfest under Krigsforhold. Det prægede Forsamlingen stærkt, idet navnlig de yngste Aargange var talrigt repræsenteret, medens der af de noget ældre kun var mødt nogle Piger samt tre Soldater, der repræsenterede det store Antal gamle Duborg-Elever, der for Tiden er indkaldt til Krigstjeneste.

Efter at den store Forsamling var blevet bænket om de festligt pyntede Borde, bød Rektor Bernhard Hansen Velkommen, særlig til de tre Soldater og til tidligere Lærerinde ved Skolen, Fru Langmack, der gæstede sin Fødeby for første Gang siden sit Giftermaal.

Derefter holdt Lærer Peder Jensen et udmærket Foredrag om »Dansk Folkelivs- og Hjemstavnsdigtning«. Lærer Jensen nævnte forskellige danske Digtere, der særlig havde dyrket Hjemstavnsdigtningen, og dvælede især ved Steen Steensen Blicher, der til Trods for, at han aldrig havde været lykkelig, alligevel havde skabt noget af det største indenfor dansk Litteratur.

Efter en Spise- og Sludrepause gav Lærer Oskar Nielsen, Fortsættelsesklassens Klasselærer, sine Piger og Drengene et Ord med paa Vejen, og det samme gjorde Præliminærholdets Klasselærer Peder Jensen. Der blev endvidere talt for Konfirmanderne af Lærer Niels Christensen og af Hans Ronald Jørgensen, der talte om Kammeratskabet og fremhævede to faldne Kammerater, Chr. Nielsen og Andr. Petersen.

Endelig udtalte Inspektør Dirks nogle smukke Mindeord om Lærer Andr. Petersen, som han havde haft som Elev i 6 Aar og havde lært at holde af.

Efter at Rektor havde læst nogle indgaaede Hilsener op, deriblandt en fra 69 tidligere Elever og Lærere i København, sluttedes det smukke Samvær med en Sang.

EN JULEHILSEN TIL VORE INDKALDTE MEDLEMMER

Paa Initiativ af L. H. Schubert (Medlem af Bestyrelsen) er der til alle vore indkaldte Medlemmer blevet sendt en Julehilsen i Form af et Brev, skrevet til hver enkelt personlig. Vi takker de Medlemmer, der ydede deres Bistand til at faa Tanken ført ud i Livet.

EN FEJLTAGELSE

Under Rubrikken »Vore Faldne« i forrige Aarsskrift var ogsaa nævnt Johannes Nissen (Sommerstedt). Denne Meddelelse har imidlertid vist sig at bero paa en Fejltagelse. Vor gamle Elev Johannes Nissen (Sommerstedt) har nemlig for ikke saa længe siden under en Orlov aflagt os et Besøg, og han var da i bedste Velgaaende.

Aarsagen til Fejltagelsen var en Dødsannonce i et lokalt Blad med nøjagtig samme Navn og Fødselsdato som Johannes Nissens.

JOHANNES MATTHIESEN — VÆRT I BORGERFORENINGEN

Johannes Matthiesen, der blev hjemsendt fra Krigstjenesten med et kunstigt Ben, har overtaget Stillingen som Vært i Borgerforeningen. Samtidig er han blevet gift. Vi ønsker ham til Lykke baade som Ægtemand og som Vært.

ANNA BOTHILLA PETERSEN

FØDT 14. SEPTEMBER 1922 — DØD 27. OKTOBER 1942

Anna Bothilla Petersen fra Bov Landevej 12, der gik ud af Fortsættelsesklassen den 1. November 1937, blev Offer for et engelsk Bombeangreb paa Flensborg.

Anna Bothilla, der i sin Skoletid var en kvik og interesseret Elev, lærte Kontorgerning i Flensborg Avis's Ekspedition. Hun gennemgik derefter den tyske Arbejdstjeneste og var ved sin Død ansat i et herværende Byggeforetagende. Kort forinden havde hun deltaget i Skolens Fødselsdagsfest, og da man fandt hende efter Bombeangrebet, laa hun med en af de Sange, der var blevet sunget ved Festen, i Haanden.

AARSSKRIFTET

De herskende Forhold har naturligvis i nogen Grad øvet deres Indflydelse paa vort Aarsskrift. De er saaledes Aarsag til dets stærkt forsinkede Fremkomst.

M. H. t. Redaktionen er der ingen Ændringer, siden sidste Aarsskrift udkom.

VORE FALDNE

Siden vort foregaaende Aarsskrift udkom, er Tallet paa tidligere Elever, der er faldne paa Krigsskuepladserne eller døde under Aftjening af deres Værnepligt, blevet stærkt øget. Nedenfor bringer vi en Fortegnelse over dem, hvis Død vi har modtaget Meddelelse om i Aaret, der gik.

Andreas Petersen, født d. 2. 8. 1913, falden d. 27. 2. 1942.

Jep Lorenzen, født d. 5. 5. 1920, falden d. 9. 3. 1942.

Stanislaus Madrazek, født d. 8. 4. 1921, falden i Marts 1942.

Hans Lass, født d. 8. 4. 1921, falden 21. 3. 1942.

Niels Selsbak, født d. 17. 1. 1911, død paa Lasaret 15. 5. 1942.

Henrik Binder, født d. 19. 4. 1922, falden d. 25. 5. 1942.

Carl Andresen, født d. 17. 9. 1917, falden d. 6. 7. 1942.

Albert Clausen, født d. 23. 9. 1923, død paa Lasaret Juli 1942.

Nikolaus Matthiesen, født d. 12. 2. 1914, falden d. 12. 8. 1942.

Paul Pfaffenbach, født d. 13. 7. 1922, falden d. 5. 9. 1942.

Hans Kellner, født d. 16. 4. 1914, falden d. 8. 9. 1942.

Aksel Jebsen, født d. 28. 5. 1921, falden d. 20. 9. 1942.

Bernhardt Jessen, født d. 25. 8. 1915, falden September 1942.

Sven Boysen, født d. 3. 1. 1922, falden d. 24. 9. 1942.

Wilhelm Fritzel, født 2. 12. 1913, falden Marts 1942.

Rudolf Wolter, født d. 6. 2. 1915, falden d. 6. 10. 1942.

Willy Wolter, født d. 11. 9. 1913, falden 1942.

Robert Brammertz, født d. 1. 2. 1910, falden 1942.

Aksel Reckweg, født d. 7. 12. 1919, falden 1942.

Jens Rehder, født d. 13. 9. 1921, falden 1942.

August Petersen, født d. 13. 5. 1911, falden d. 26. 10. 1942.

Nikolaus Jessen, født d. 29. 10. 1917, falden d. 13. 11. 1942.

Olav Gregersen, født d. 20. 1. 1922, falden d. 21. 12. 1942.

Erik Pohle, født d. 20. 3. 1913, falden d. 23. 12. 1942.

VORE INDKALDTE

Skønt der næppe er mange danske Skoler, der staar i mere levende Forbindelse med tidligere Elever end Duborgskolen, er Tallet paa forhen-

værende Elever, som vi har mistet Forbindelsen med, ikke helt ringe. Der er saaledes Grund til at antage, at Tallet paa gamle Elever, der er indkaldte til tysk Krigstjeneste, beløber sig til flere Hundrede.

Nedenstaaende Fortegnelse omfatter imidlertid kun dem, om hvem vi med Bestemthed ved, at de er indkaldte, og som vi har nogen Forbindelse med.

Albert Andresen	Henrik Hansen
Henrik Born	Hans W. Hansen
Henrik Bøvad	Søren Hansen
Carl Bøvad	Elfried Hansen
Diedrich Bøvad	Hans Hamann
Carl Budach	Emil Hønnicke
Hans Fr. Budach	Rudolf Homann
Christian Bryhl	Christian Harck
Carl Bressen	Hans Harck
Heinz Brummer	Egon Hemleb
Otto Brummer	Marius Jessen
Hans W. Bischoff	Ernst Jess
Gustav Bunck	Paul Jensen
Helmuth Beck	Hans Jessen
Kaj Bogensee	Theodor Jessen
Walter Christiansen	Ernst Jørgensen
Johs. Cordsen	Viggo Julius
Claudius Christiansen	Ferdinand Jensen
Hans Clausen	Helmuth Krübbe
Otto Christiansen	Johan Koschmieder
Fritz Christiansen	Heinrich Kienke
Karl Christiansen	Fritz Kienke
Karl Danneberger	Peter Køster
Anton Derda	Peter Krogh
Erich Ernst	Johs. Kielgast
Johs. Danielsen	Frits Kielgast
Philip Frederiksen	Karl Klingberg
Wilhelm Friis	Christian Ingwersen
Christian Frederiksen	Karl Klinge
Werner Glüsing	Karl Krogh
Christian Geipel	Eduard Krogh
Nicolaj Geipel	Helmuth Leckband
Hans Olaf Gensch	Aksel Lieb
Heinrich Hansen	Harald Lieb
Ernst Hansen	Harald Løck
Fritz Hansen	Harriot Lorenz
Karl Hansen	Ejnar Lorenz
Karl Heinz Hansen	Gustav Linde
Harry Hansen	Werner Linde
Peter Hansen	Ewald Lekkat

Gerd Lekkat	Herbert Petersen
Henrik Meier	Bernhard Petersen
Lothar Matsen	Karl Petersen
Martin Müller	Gynther Petersen
Erich Müller	Hermann Staub
Heinz Müller	Fritz Staub
Otto Müller	Harry Staub
Adolf Matthiesen	Karl V. Sønnichsen
Hans W. Mahnke	Horst Stampe
Valdemar Meyer	Paul Soltan
Asmus Matthiesen	Sønke Sønnechsen
Johs. Münchow	Hans Starup
Hermann Münchow	Karl Tychsen
Aksel Münchow	Hermann Tychsen
Henry Meyer	Johan Tychsen
Franz Moog	Karl Otto Thomsen
Frederik Maas	Jørgen Thomsen
Johs. Nissen	Bruno Uldall
Max Nissen	Hans Vollerthun
Johs. Nissen (Sommer- stedt)	Hugo Voss
Aksel Nielsen	Franz Wingender
Hans Nicolajsen	Hans Wingender
Nis Petersen	Hans Wolff
Johan Petersen	Georg Wöhlk
Jacob Petersen	Bruno Wöhlk
Holger Petersen	Adolf Wöhlk
Willi Petersen	Helmuth Winther
Hans Paulsen	Christian Ziegler
Siegfried Petersen	Reinhold Weber
	Vald. Wogensen

HVEM KAN HJÆLPE?

Oplaget af Duborg-Skolens første Aarsskrifter er i Aarenes Løb svundet saa stærkt ind, at vi af Aargangene til 1929—1930 kun har meget faa Eksemplarer tilbage. Navnlig er det galt med 3. Aargang (1924—1925), hvor vi paa Arkivet kun har 1 — eet — Eksempplar i Behold. — Derfor vil vi være tidligere Elever, der kan og vil hjælpe os med at faa Beholdningen suppleret op, meget taknemmelig derfor.

Elever i Danmark bedes benytte Skoleforeningens Adrs. i Krusaa: *Graa-
sten Bank, Krusaa pr. Padborg.*

Bernhard Hansen.

AARSFESTEN 1943

er planlagt til at finde Sted paa Skolen Søndag den 20. Marts Kl. 19¹/₂.
Vi venter som sædvanlig godt Besøg.

Til Slut vil jeg gerne rette en Tak til alle, der har bidraget til, at Aarskriftet har kunnet udsendes.

Vi takker alle Medarbejdere, og vi takker vore Annoncører for den Støtte, de har ydet os.

Kommer Aarskriftet end med betydelig Forsinkelse, og er det end i nogen Grad præget af Tidens Vanskeligheder, er det dog vort Haab, at det maa kunne tjene til at øge Sammenholdet mellem Medlemmerne, og med dette Haab sender vi Hilsen til vore Medlemmer og Venner.

Peder Jensen.

Festsalens nye Glasmaleri.

HANSEN & CO.

NØRREGADE 94/96 - TELEFON 660
HOLMEN 70

Herre - Beklædning
og
Fodtøj af alle Slags

BOY MAGNUS

HOLMEN
TELEFON 2118

Deres Forretning for

Modevarer

CHR. DETLEFFSEN

PFERDEWASSER 1 - FERNRUF 5 u. 8

Holz - Sperrholz

Leichtbauplatten - Eiserne Träger

N. P. Wejbel

Nørregade 15 - Telefon 1867

Kaffe, Te, Chokolade

Specialitet:

Hjemmelavet Konfekt

Sophus Gregersen

Malermester

Farver og Tapeter

Nørregade 125 - Telefon 825
Flensborg

*Kolonialwaren, Weine
und Spirituosen*

C. C. Petersen

Flensborg

Norderstrasse 78 - Fernspr. 103

S. Münchow

Klejnsmedemester

Nørregade 125 - Flensborg

Telefon 1890

G. Christiansen

Søndergravene 7 - Flensborg

Telefon 245

Ure og Guldvarer

Ankra og Junghans

Nørregade 80 H. C. THORIUS Grundlagt 1884

(Indeh. WILHELM ANDERSSON)

Husholdningssager og Legetøj

BAHNHOFS-HOTEL FLENSBURG

— modernisiert und behaglich eingerichtet —

empfiehlt sich den Besuchern aus Stadt und Land

»Flensburger Rumhaus«

Vin og Spirituosa

ANDREAS M. C. HOLST

SØNDERTORV 1 - TELEFON 101

UNION-BANK

TELEFON 1376 OG 1377

udfører

alle Bankforretninger

J. Jessen & Co. Efterflg.

Sæbefabrik

Flensborg

Telefon 48

H. MADSEN

MALERMESTER

VANGGADE 28^{III}

DROGERI

Farver, Lak, Tapeter

Herbert Kenter

Harreslevgade 55

Gnomenkeller

ladet zum Besuch ein

TELEFON 2116

Reserveret

Spis godt!

Spis i

Fiskerestauranten

over for „ZOB“

Telefon 1527

WILHELM BARLAG

NØRREGADE 36 - TELEFON 760

Husholdningsgenstande, Glas, Porcelæn

HERMES

SØNDERTORV 4 - TELF. 2216

All i Strømper og Trikotager

Detlef Jepsen

Bageri og Konditori
Harreslevgade 62

Fr. Ernst

Blikkenslagermester
Nørregade 147, Flensborg

Chr. Meier

Skrædderforretning
Duborggade 18

FLENSBORGHUS

Hotel og Restaurant
Nørregade 76   Telefon 802

Eduard Knutzen

Norderstrasse 147 - Telefon 2746

*Fachgeschäft
für Gartenbauartikel*

ULDALL & CO.

FLENSBORG - TELEFON 2173

Manufaktur

Konfektion

Seværdig, staaende stor indendørs Udstilling

Porcelæn

THOMAS C. JESSEN

Stort Udvalg i Gaveartikler

Krystal

Nørregade 54-56 - Flensborg - Telefon 92

... læs

»Flensborg Avis«

og

»Der Schleswiger«

SKOTØJSHUSET KETELSEN K. G.

Harreslevgade 26 og Nørregade 48-50 - Telefon 1710

Ringia-Sko

PETER HARTVIGSEN

ST. HANSGADE 30 - TELFFON 2716

FLENSBORG

KUL - KOKS - BRIKETTER

W. KÜLPER

Nystaden 41 og Nørregade 11-13 - Telefon 348

Kvalitets-Lædervarer

Hofoptiker A. Silos Efterfølger

Byens ældste og førende Forretning i Faget

Storegade 9 - Flensborg - Telefon 2060

J. H. BECKMANN & CO.

NØRREGADE 30-32 - FLENSBORG - TELEFON 107

Alt i Jernvarer og Værktøj

CHR. FR. VITH - FLENSBORG

KUL-IMPORT

Kul, Koks, Briketter, Bygningsmateriale — en gros & en detail

HAFENDAMM 26 - TELEFON 37 OG 42

C. F. JANSSEN

Kachelöfen - Kachelherde - Mehrzimmerheizungen - eiserne Oefen

Herde - Kessel - Zentralheizungen - Sanitäre Anlagen - Wand-

und Fussbodenplatten - Sämtliche Reparaturen und Reinigen

NORDERSTRASSE 121 - FLENSBURG - TELEFON 2213

Foto-Drogerie

Svenningsen

Flensborg - Fernruf 2595

Toosbüystrasse 13 - Grossestrasse 22

CHRISTIAN BIRCK

Harreslevgade 5 - Telefon 382

Alt i Husholdnings- og

Køkkenredskaber

A. CLAUSEN - STOREGADE 1 - TELEFON 2441

Specialforretning i fine Søber og Parfumer

STØT VORE ANNONCØRER — DE STØTTER OS!

Skotøjshuset PEETZ

Holmen 55 - Telefon 800

Eneudsalg af Dorndorf-Sko

Flensburger Eiskremfabrik

Munketoft 7 - Telefon 1324

Fineste Varer i Spiseis

Blad-Centralen

(Otto Nielsen)

Bog- og Papirhandel

Storegade 83 - Telf. 2678

*Stort Udvalg i Fyldepenne og
Pencils - Reparationer udføres*

HANS BOYENS

Flensburg-Harrisleefeld

Telefon 1369

*Manufaktur- und Herrenbekleidung
Spez.: Arbeiterbekleidung*

PIANOHUSET WENDORFF

HOLMEN 14 - TELEFON 2129

Det førende Hus i Musikinstrumenter, Radio, Klaverer, Noder

Det kgl. octr. almindelige

Brandassurance-Compagni

stiftet 1798 i København

Tegner alle Brandforsikringer

Hovedfuldmægtig for Tyskland: *A. P. Kloster*, Holmen 70, Telf. 1945 og 1946

Dygtige Agenter antages.

NIS LAUTRUP

*Herre- og
Dameskrædderi*

JUNKERHULVEJ 19

Marien-Café

og Konditori

Nørregade 11-13

v. Frue Kirke

Telefon 1788

1. Klasses Bagværk

En god Kop Kaffe

STØT VORE ANNONCØRER — DE STØTTER OS!

BORGERFORENINGEN

HOLMEN 17 - TELEFON 1385

Godt Madsted - Velplejede Drikkevarer

Das führende PHOTO-KINO-SPEZIALHAUS

DRECOLL-THURNER

HOLM 10 - TELEFON 1165

ASMUS BRIX

Nystaden 4

DAMPBAGERI

Telefon 962

Gode Varer

FRIEDRICH MAU

SNEDKERMESTER

JØRGENSGAARDEGADE 10 - TELEFON 1596

Bygnings- og Møbelsnedkeri

Die gute Uhr von BIRKENFELDT

FLENSBURG - GROSSE STRASSE 75 - TELEFON 2511

Das Fachgeschäft für Uhren, Schmuck, Silberwaren und Trauringe

DUDEK & THOMSEN

FLENSBURG - NEUSTADT 43

Eisenwaren - Werkzeuge - Haus- und Küchengeräte

FLENSBURGER REPRODUKTIONSANSTALT

FELIX KÖHRING

Harrisleerstrasse 3 - Fernsprecher 2715

Klichees - Zeichnungen - Entwürfe

STØT VORE ANNONCØRER — DE STØTTER OS!

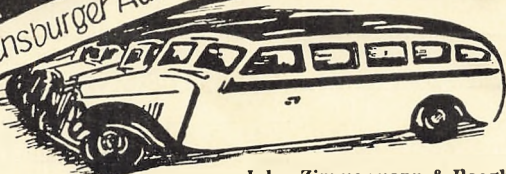
ATAG FLENSBURG

FERNRUF
1444

NEUSTADT 19

Allgemeine Flensburger Autobus Gesellschaft

Reparatur-Werkstatt
Garagen-Vermietung
und Wagenpflege

Inh.: Zimmermann & Boegh

Sonderfahrten für Vereine und Gesellschaften. Büro im: Zentral-Omnibus-Bahnhof (ZOB) Nord-
eingang, 1 Treppe. Zur Verfügung stehen Schnell-Omnibusse mit 12, 16, 20, 26, 30 bis 32 Sitzplätzen.

Peter Specht FLENSBURG

Oliemalerier, Raderinger, Træsmit, Kunsttryk
Spejle - Stort Lager af indrammede Billeder

HOLM-BAD

Holm 11 - Telefon 2655
Geöffnet von 9 bis 19

Sämtliche mediz. Bäder sowie
Warmbäder, Massage u. Fussbäder
E. BLAUT

Cigar-Specialforretning

J. Christensen

Slotsgade 7

Flensborg

Reserveret

AUG. PEETZ

Storegade 32 - Flensborg - Telefon 2512

Herrehalte - Pelsvarer

A. C. HINRICHSEN

Duborg-Drogeri

Schlageterplads - Telefon 1075

Bücherstube Krohn

*Gute Literatur
Kunstgew. Werke - Politik*

Grossestrasse 24 - Fernsprecher 1021

PETER P. FRIIS

Malermester
Flensborghus - Telefon 1743

